

THE LADY & MACBETH

jibbe willems
mei 2021

CHAOS (v)

MACBETH

LADY

I

I.1. DAGEN ZWAAR VAN ZWAARTEKRACHT

Slagveld na de slag. Overal liggen lijken.

- CHAOS Mens baart mens om zijn akkers te bemesten,
niets vruchtbaarder dan de dood, hoe meer
lichamen hij plant, hoe overvloediger de oogst. Zie,
het seizoen is weer begonnen, dit slagveld dampst,
uit nog warme lijven – lijken – kringelt wasem,
grondmist van laatste adems
- op lompe poten tussen de laaghangende zielen,
zoeken genadedoders in hun kleed van bloed naar levenstekens
- geprevelde gebeden, tremoren, natte oogopslag,
een lid dat zich als laatste daad opricht naar de hemel
en een even vreugdeloos als zinloos ejaculaat,
zaadlozing op de drempel van het sterven, offert aan de wind -
wie dacht aan het zwart te ontsnappen krijgt,
oh genade, een dolkstoot in het hart, dag dag,
- het is weinig meer dan een administratieve handeling,
sluitpost op de oorlogsbegroting; krijgsgevangenen zijn duur,
en het is ook, ja, een manier om eigen inkomsten wat aan te vullen;
wie zich door de goden onbespied waant
snijdt beurzen los van machtelozen,
neemt wapens mee, of laarzen, of kleine souvenirs,
een ring, een hangend hart, een neus of oor, talismannen
om later, als nieuw kamp is opgeslagen, een ketting van te rijgen -
het strijdbedrijf, ook op individueel niveau,
gaat haperen zonder verdienmodel, zo is het ook,
wie wint moet de winst te gelde maken
- dit is het terrein van mannen die zich mannen noemen,
die kwispelen bij elke ziel die zij van lijf beroven,
geleid naar overwinning door bevelhebber Macbeth
waar is hij?
- drinkt hij bier tussen zijn geslagen vijanden
plengt hij wijn voor gevallen kameraden, nee,
hij sjokt door de rode modder, ogen neergeslagen,
- dat zijn mannen hem niet zien zo, aangedaan
door het geweld onder zijn bevel, zwakte
slaat de rot in soldatenvertrouwen,
twijfel is gevaarlijker dan sabotage.
- MACBETH Succesvolle dagen smaken het bitterst,
de postmortale stront van het slagveld
klauwt mijn neusgaten in, wurgt mijn huid

stuurt zure oprispingen door mijn slokdarm,
ik slik het gal dat uit wil spatten terug.

Banquo, naast me, lijkt onaangedaan,
die deelt de lijken op in vijanden en helden,
eenvoudig, binair, zwartwit, wie zo de wereld ziet
heeft minder moeite erin rond te lopen.

Hij spuugt op lafaards, die hij herkent
aan de wonden op hun rug. Bij wie
van voren open ligt slaat hij een kruis.

In zijn wereld bestaat een strenge scheiding
tussen wie moed betoont en wie er laf is.

Dus ik deel zijn lach, slechte imitatie,
en fluim op een stervende Noor,
voor Schotland!, roze schuim bruist
uit zijn mondhoeken, zijn vrijwel
door geest verlaten lichaam speelt mee
in het concert van lijken die hun darmgassen
uit dode monden dode aarzen fluiten,
zijn kruis plekt donker van zijn pis.

In mijn oren plakt de echo van doodskreten,
onze zwaarden zijn nog warm
van de lijven waar ze ingegleden zijn.

De Noor probeert iets te zeggen,
een laatste gedachte of misschien
wil hij een laatste keer de naam
van zijn geliefde uitspreken.

Banquo grijnst naar me. Ik ken die blik.
Na de bloeddorst komt de dronkenschap,
hij stoot me aan, haalt zijn geslacht uit zijn broek
en urineert in de naar woorden happende mond
van de vijand, die gorgelend in de schuimende
straal stikt.

Ik denk steeds vaker aan verdwijnen.

Op dagen dat ik naar het slagveld moet
trekt de zwaartekracht harder aan mijn lijf,
het kost me moeite om rechtop te staan dan,
het is of elke cel de grond opzoekt, naar graf
verlangt, naar rust in zwart.

Mijn vrouw stut me op die ochtenden,
helpt me mijn angst te vermommen als moed,
ik denk aan haar als ik de oprispingen van mijn maag

verberg in strijdkreten, wanneer ik boerend
om het bloed van mijn vijand schreeuw.

Zonder haar lag ik al lang in deze modder,
-een rug vol bloeiende wonden, een klodder
speeksel van Banquo als teken van mijn lafheid.

Soms verlang ik daarnaar. Gaan liggen.
Maakt niet uit waar.

Ik ben moe.

Maar slaap komt zelden.

Mijn nachten zijn gevuld
met hanenwaken en migraine.

De roes waarmee ik mij
op afstand van mezelf wil houden
raakt uitgeput en keert zich tegen me

als steken in mijn flank, zuur dat in mijn maag bijt,
een vuist die in mijn nieren knijpt,
het driemaalachts de blaas legen in de ondersteek,
met geweld moet ik de druppels uit mijn eikel wringen.

wanneer komt hier een eind aan
dit vlaggetjeveroveren dit landjepik
bloed eist bloed eist bloed eist bloed

de koning blijft maar oorlogen uitlokken,
hij vecht niet uit lijfsbehoud of geopolitiek
maar uit winstbejag, wat de lijkenpikkers doen
na elke slag doet hij op grote schaal,
hij schraapt al wat van waarde is bijeen,
zuigt de landen leeg die hij bezet, laat
verslagen volkeren schattingen betalen,
heft wurgbelastingen aan hen
die hechten aan bloed in hun aderen
en lucht in hun longen. Deze Noren,
die hun einde vonden op de Schotse kust,
vormden geen razend invasieleger
maar poogden wanhopig
hun vrijheid terug te vechten.

Medeleven met de vijand;
er zijn mannen voor minder verraad terechtgesteld.

Dus als de koning schreeuwt *ten aanval*
haak ik met mijn mannen aan, trouw
aan een kroon waarin ik niet geloof.

Bloed eist bloed eist bloed eist bloed
open wonden happen als baarmoedermonden naar de wereld
piepen als koekoeksjongen om vers kanonnenvlees
spuwen met elke slag om nieuwe wraak, meer meer meer,
geen dodenmars maar lijkenpolonaise die steeds langer wordt
haak aan!

CHAOS Heil Macbeth!

MACBETH wat is dat?
wat? vraagt Banquo
iemand riep mij
het was de hel, zegt Banquo,
ze vragen hun favoriete duivel terug.

hij bedoelt het als grap
maar ijs kruipt onder mijn vel

niks

nevelslierten van de lijkendamp
kringelen tot schimmen op

veranderen in vrouw voor ze verdwijnen

ik zie dingen

steeds vaker is het
of ik naar mezelf kijk
de gevechtshandeling ontstijg
en neerkijk op mijn vlees

wie liet ik vandaag in mijn kling bijten?
ik ben de tel kwijt

Noren, Kelten, vreemde legers
en verraders van eigen grond

ik snijd er een open van pik tot strot
zijn darmen glijden in open armen
verbaasd wiegt hij zijn eigen ingewand
alsof het een zuigeling is
pas ter wereld gekomen

het ontroert me

zo wil ik mijn zoon ook opvangen
vers uit de schoot geworpen
nat van vruchtwater moedervocht kinderpek

als mij dat ooit gegund is

ik wil een kind
waarom heb ik nog geen kind

Noorse schepen braken nieuwe troepen uit
die als zee in schuim kapotslaan
op de rotsen
en op het krijgsvlees van de koning

het strand wordt schedelplaats
Golgotha zonder verlosser
niemand neemt het lijden van de mensen
in zijn handen
er wordt enkel lijden toegebracht

ik voel het gevest nog trillen in mijn vuist
al is mijn zwaard nu teruggeleden in de schede
geen aanvalswapen meer
maar ornament
sieraad aan mijn heup
dat warm tegen het dijbeen ligt

CHAOS Heil Macbeth!

MACBETH nevel neemt vaste vormen aan
 het zal de moerasgrond zijn
 er is te veel sterven ingetrokken
 dit land is generaties lang vervloekt
 uit de rot stijgen witte wieven op
 sprookjes waar ik niet in geloof
 en toch zie ik uit de slechte lucht
 voor mij een vrouw verschijnen

Banquo lijkt te schrikken
is dat een heks?

CHAOS Een heks nog wel

 wanneer een man een vrouw ziet
 die hij niet begrijpt
 of die hem angst aanjaagt
 (wie ziet het verschil)
 is zij een heks

 als zij niet in te delen is
 als moeder of als hoer
 is zij een heks

 al wat raadsels brengt
 dat is een heks

 heil Macbeth

MACBETH ja
 ja
 heil mij

Banquo stoot mij aan
de geil staat in zijn ogen

*zou ze gek zijn, zegt 'ie,
niet dat het hem uitmaakt,
achterlijk voelt daar hetzelfde*

hij wacht tot ik iets doe
zijn meerdere, nog altijd,
ik heb het eerste recht op oorlogsbuit
al denk ik niet dat deze vrouw
valt onder oorlogsbuit

niet dat zo iets Banquo tegenhoudt,
oorlogsbuit of *collateral damage*,
een vrouw die zich ophoudt rond soldaten
is eerlijk prooi

CHAOS Goede dag gehad?

MACBETH Nog nooit zo goor

verspreek ik mij

nog nooit zo goed

CHAOS En goor is goed?

MACBETH het koper van de overwinnaars schalt
de aarde is bemest met lichaamssappen van de vijand
dat is goed

CHAOS en goor

MACBETH en goor
maar wie zijn handen schoon wil houden
kan beter sterven vóór de slag
het krijgsbedrijf is een smerig tijdverdrijf

ben je je tros kwijt

CHAOS ik ben zoveel kwijt

MACBETH je bent niet de enige
aan beide zijden zijn meegereisde gezinnen uiteengereten
dankzij de trouw van vaders zonen echtgenoten,
aan welke kant streed jouw bloed?

CHAOS Ik ben geen dochter geen moeder geen echtgenote

MACBETH *ik wist het* zegt Banquo
het is een hoer

het spijt me als we je klandizie hebben gekost

Banquo biedt aan het verlies goed te dragen

ik draag geen zilver op me

zegt hij

maar ik heb pik genoeg voor een heel bataljon

hij toont zijn paars gezwollen vuistvol vlees

CHAOS ik ben geen hoer

MACBETH *natuurlijk niet, zegt Banquo,
maar ieder moet zijn brood verdienen
dus mocht je erom verlegen zitten
aan onze kant is altijd werk te vinden*

CHAOS ik ben geen hoer

MACBETH ik oordeel niet
soms dwingt het lot ons om te zijn
wie we niet zijn

CHAOS heer van Glamis

MACBETH dat ben ik

CHAOS heer van Cawdor

MACBETH dat ben ik niet

CHAOS heer die koning wordt

MACBETH is dit hoe jij een man verleidt?

CHAOS macht is vaak een harnas
dat iets te ruim valt voor een man
in plaats van hem te beschermen
kooit het hem

durf jij de toekomst aan?

MACBETH Banquo trekt zijn zwaard

*weet jij wie hij is
weet jij wie jij
van angst durft te betichten?*

CHAOS heer van Glamis

MACBETH ja

CHAOS heer van Cawdor

MACBETH nee

CHAOS heer die koning wordt

MACBETH is dit voorspelling of vervloeking?

Banquo zegt

*wat schrik je man
dit is een hoer een gek een heks
ze kotst woorden die ze zelf maar half begrijpt
zal ik haar voor je doden?*

CHAOS en jij Banquo

MACBETH hij schrikt

hoe ken jij mijn naam?

CHAOS ik ken de oorlog in je ogen je hand-
granaat in plaats van hart je zwart-
geblakerd slangenspoor van verschroeide aarde
je zwaard tussen je pootjes dat over
de grond sleept de zweepslag in je nek
de gek die rondjes in je ingewanden rent
ik ken het allemaal de kwaal die man heet
die bloed zweet op het strijdtoneel ik ken jou

Banquo

MACBETH Banquo lacht
maar ik voel de vliegen
die nu in zijn borstkas kruipen
de angst die eitjes legt

CHAOS Banquo

MACBETH *wat?*

CHAOS Jij zal in de schaduw staan
van heer die koning wordt
tot jij hem overstraalt

jij zal koningen verwekken

MACBETH niet ik
die volgens jou koning word

CHAOS je kent deze wereld
en toch zoek je logica?

MACBETH ik zoek niks
een bed misschien
om te slapen verder niks
haal je maar niks in je hoofd

CHAOS ik ben geen hoer

MACBETH en ik geen koning

Banquo's ongeduld trilt vleesgeworden in zijn kruis
het is geen man van woorden,
wie hoer is maakt hij zelf wel uit

maar ze verdwijnt
even ijl als dat ze is verschenen
Banquo tracht haar flarden vast te grijpen
pakt rook en valt – pik vooruit
in het koude slijk

hij rijdt twee drie keer tegen de grond
en staat dan op, slaat kledders drek van zijn geslacht
en klaagt

*hier is niks aan
dan kan ik net zo goed
met mijn eigen vrouw naar bed*

hij lijkt al vergeten met welke profetie
het wezen mij vervloekte
maar in mij is een duister aangeroerd
dat ik niet goed begrijp

ik moet geen waarde hechten
aan voorspellingen
aan wanen door moerasgas opgewekt
wie eenmaal op dat pad zijn voeten zet
keert niet weerom

maar wil ik op dit pad dan blijven?

trouw aan een koning
die elke dag meer bloed eist
die zijn klauwen in mijn ziel zet
of wat er nog van over is
en elke dag een groter stuk
van de man die ik was
of wilde zijn
door zijn hongerige strot wortt

Hier!

roept Banquo

Kameraden!

Twee officieren van de kroon
stappen met voorzichtige voetjes
door de zomp waaronder
slachtoffers van eeuwen oorlog
tot veenlijken gebalsemd liggen

bang hun kleren vies te maken
maar het lijden is hun bot al ingekropen
dat was je er zelfs met vuur niet uit

zij moeten niet denken
van bloed verschoond te blijven
omdat het niet aan hun handen kleeft:
de architecten van de moordmachine
dragen misschien nog meer schuld
dan hen die haar bedienen

of is dat zo
uiteindelijk dienen zij hetzelfde monster

zij doen het lachend
of is het – als die van mij – een imitatie?

proficiat Macbeth

misschien zijn ze alleen maar opgelucht, mijn falen
zou het hunne zijn geweest, mijn sneuvelen
had hen hoogstwaarschijnlijk ook de hals gekost

hun koppen zijn verwrongen, dierlijk,
misschien dat lang geleden een beest
hun bloedlijn ingekropen is, de een, links,
klein van stuk, heeft zijn rattensnuit
steeds opgetrokken, voor hem bestaat alles
buiten de paleismuren uit niets dan stank,
de ander is lang en heeft een haaienkop,
zijn bek toont tanden tot in zijn gehemelte,
hij vermaalt zijn woorden voor hij ze uitspuwt:

de koning laat je danken

het zal,
een dankjewel kost weinig
in vergelijking met de oorlogswinst

hij was verbaasd

ik hoor de huichel in hun stem

*door deze onverwachte oproer, zelfs gekwetst,
dat een volk dat met liefde en rechtvaardigheid
geleid wordt bereid is de wapens op te nemen
tegen de man die zich een vader voelt
van al wie zich onderdaan mag noemen*

huichel
huichel!

een vader die zijn zonen slaat een vader die
zijn dochters elke nacht de eer ontroof
een vader die zijn vrouw bedriegt en liegt
over de ziektes waarmee hij haar geslacht besmet

wie zo zijn volkeren behandelt is verbaasd
dat het een vlammeende haat opwekt?

*alle eer aan jou, die legers naar victorie leidde
zijn eigen hals riskeerde
ten bate van het troonsbehoud
heil macbeth*

ja
ja
heil mij

de koning is je dank verschuldigd

laat hem me dan met rust laten
laat hem me danken en verdwijnen
zinloos die gedachte
die zal nog geen rust vinden in het graf
die zal nog na de dood om oorlog krijzen

*en met dank komt een beloning
de titel heer van Cawdor is voor jou*

CHAOS heil Macbeth
 heer van Glamis
 heer van Cawdor
 heer die koning wordt

MACBETH Nee.
 Dan moet dat wezen uit de onderwereld
 waarheid in haar woorden dragen.
 Nee.
 Niet nog meer heerschappij nog meer land
 nog meer volk om te bewapenen
 en kogelregens in te sturen op orders
 van mijn koning nee ik wil dit niet
 ik grijns, poging mijn gebrek aan dankbaarheid
 te verbergen voor hun trots, twijfel
 slaat barsten in de glimlach van de koning
 en iedereen die adem heeft is zijn spion,
 gevangen in mijn trouw kan ik niets anders
 dan de beul bedanken voor mijn straf
 maar Banquo, zoals altijd, lacht

de heer van Cawdor leeft

de officieren schuifelen
wat onbehaaglijk in de zomp

*nu ja, hij leeft, maar niet voor lang,
Cawdor is een verrader*

*schot die naast de Noren stond
en zich tegen landgenoten keerde*

Ik ben niet verrast over zijn versleten trouw,
maar hoe had Cawdor kunnen denken
hier als winnaar uit te komen? Of
was het een verkozen dood, zelfmoord
door opstand, was Cawdor moe?
Zijn titel is hoe dan ook vervloekt.

heer van Cawdor

fluistert Banquo

*die heks droop minder
van de leugen dan ik dacht*

hij lacht

en hierna koning, toch?

Ach man.

Ik sla hem op zijn schouder, hard,
dit soort woorden moeten nooit
de oren van de koning zelf bereiken,
noch van zijn lakeien, ambitie geldt
in deze kringen snel als hoogverraad,
snel praat ik over Banquo heen

wat gebeurt er nu met Cawdor?

*die klieven wij de fontanel weer open
oogsten de grijsroze kwab
van zijn ontrouwe gedachten*

zijn titel is, zoals gezegd, voor jou

en hierna koning dus, mijn hart, beest
in het nauw, tracht met geweld uit de kooi
van ribbenkast te breken, het wil zich
losscheuren, mijn lijf verlaten, koning,
ik?, liever word ik door honderd wolven
opgejaagd dan door deze angst die mij
vanuit mijn geest belaagd, wat ongrijpbaar is
grijpt mij des te steviger, de stappen die ik
tot het koningschap moet zetten leiden mij
op een zwart en heilloos pad, maar wat
sta ik hier te luisteren naar mijn demonen,
wat het lot voor mij bewaart dat wacht ik af

de mannen van de koning raken ongeduldig
wie zwijgt bij het ontvangen van een eerbewijs
die is al snel verdacht

je lijkt te aarzelen

maar nee! Het was een zware dag,
da's al, bedank voor mij de koning
voor deze grandioze eer,
deze nieuwe heer van Cawdor
zal hem dienen tot de dood

de langste officier, de aangespoelde haai,
lijkt een gniffel weg te slikken, zegt:

*de koning danken kan je zelf,
hij brengt de nacht met zijn gevolg door
in jouw Inverness, voor dubbel feest:*

*eerst de overwinning en ten tweede
om te vieren dat Malcolm koningszoon
tot troonopvolger wordt benoemd
en vanaf nu dus kroonprins heet*

Malcolm wordt dus koning en niet ik. Banquo
kijkt mij aan om te zien of ik reactie geef, ik lieg,
een tel te laat

hij zal een goede koning zijn

met de bloedlust van zijn vader en de onrust
van de jeugd zinkt de vrede met zijn kroning
verder weg in het moeras dan ooit

Banquo ziet recht in mijn ogen als hij zegt

leve de volgende koning

ik wend mijn blik niet af herhaal zijn woorden

leve de volgende koning

ja, leve leve

zegt de haai

*en dus het feest: zorg dat er
eten is, genoeg te drinken, en wil je
niet dat je dienstmaagden over
negen maanden als gevolg van
klevendig ridderzaad bastaarden baren,
dan raad ik je aan in schildknappen te voorzien;
zelfs koninklijke spermies vinden
in endeldarm geen goede grond*

geen grap, toch lachen we, zo werkt de macht:
naar beneden kakken en naar boven lachen

dan ga ik vast naar huis,
om alles klaar te maken voor zijn komst

nu roert de rat zich, zijn ogen kralen, hij zegt:

*wil je er niet dan bij zijn als we je voorganger
voormalig heer van Cawdor, berechten en bestraffen?*

ik weet dit is een waarschuwing,
een zwarte spiegel voor wie zelfde plannen draagt, ik zeg:

heel graag, maar tijd past maar éénmaal in een dag,
de taak mijn koning te ontvangen is groter
dan mijn verlangen een verrader te zien hangen
Banquo hier zal voor mij getuige zijn

ze knikken, de kruipsels, alsof ik, Macbeth,
toestemming moet krijgen om mijn eigen wil te doen,
niets meer dan laarzenlikkers, die twee, maar wel
in koninklijke dienst, de hiërarchie heeft klauwen,
zelfs een vrije man is slaaf van politiek en houdt
ook dit soort ambtenaren beter te vriend

het maakt me ziek

ik slik het gal terug boer ten afscheid stijg op
en rijd in rengalop naar huis

I.2. DE DOOD VAN CAWDOR DE VERRADER

Executieplaats.

CHAOS de oude Cawdor jankt
 vraagt
 na zijn val
 vergeving aan zijn koning

 verraders die tot inkeer komen
 het is een vreselijk gezicht

 hoe vaak kan een man
 van woord veranderen
 tot het woord zelf betekenis verliest?

 als Cawdor genade vindt
 dan is het in de dood

 touw wordt om zijn nek geknoopt
 de vezels schuren in zijn vel
 hij voelt de ring van vuur al om zijn nek

 slikken gaat niet
 zo strak zit de strop
 om zijn strottenhoofd

 laat hem bidden
 die verrader,
 maar tot welke goden?

 laat hem bidden tot de wormen

 waar deed je het voor
 Cawdor
 voor wat
 geld roem macht
 de heilige drie-eenheid
 voor mannen met ambitie

 voor rechtvaardigheid?
 denk je dat echt?
 laat de rechtvaardigheid je adem afsnijden
 laat de rechtvaardigheid je nek breken

 de koning spuugt
 zijn mannen laten Cadwor vallen
 demonen vouwen hun handen rond zijn nek

 hij laat zijn vloeistoffen lopen
 pis stront zaad drupt langs zijn broekspijp
 een erectie op halfstok schrijnt in zijn kruis
 ogen puilen uit hun kassen
 Cawdor kotst zijn tong uit

bijt hem af het paarse lapje vlees
schuldig aan verraders-eed
spartelt als een visje
onder Cawdors spartelende voeten

Banquo steekt de tong in zijn zak

I.3.

Inverness.

LADY mist ligt over de vlakke
 filter dat alles grauwt
 de koude adem van de doden
 likt het veen nat

 dit huis ligt in hoogland
 in de uitlopers van onderwereld
 dit hier kan nooit voor mens zijn gemaakt

 wat betekent het
 in deze streek geboren zijn
 half in het leven
 half in de dood

 we zijn door onverschillige goden
 de aarde opgespuugd
 die daarna zijn vertrokken
 ze lieten niks achter
 dan lege plekken in de lucht

 buiten zie ik
 in de schaduw op de boomgrens
 van het woud van Inverness
 mijn man, Macbeth

 met elk leven dat hij in opdracht eist
 bijt hij stukken van zijn eigen ziel
 holt hij zijn vlees bij elke slag meer uit

 hoe lang tot hij leeg is

 deze beer die toen ik hem leerde kennen
 gedichten las
 zijn tanden alleen liet zien
 als hij lachte – en hij lachte vaak

 die man mijn man
 die is er nog moet er nog zijn
 onder de rotsgeworden besluitloosheid

 het enige dat leven verraad
 zijn de pluimpjes adem
 uit bek van mens en dier

 hier geen man
 die het leven bij het nekvel grijpt

 hij is moe

ik wil hem wakker kussen
met hem de kindvormige holte
die in mij klopt vele malen vullen

lieverd geef mij vrucht
een tweede hartslag binnenin
een leven dat zich in mijn leven vormt
om ons leven voort te zetten

ons verzet tegen de dood
dat al bij leven in ons kruipt

de chirurgijns voeren mij ongekookte lever
bloedworst runderhart vrouwenmantel
kuisboombes rozenwortel niks helpt

laat hen die rotzooi zelf de strot door worgen

MACBETH

ik zie mijn vrouw
in het hoge raam

ze staart naar buiten
wat zoekt ze
mij?

valt dat nog te vinden dan

ik klem het warme paardenlijf tussen mijn benen
wacht tot ik er klaar voor ben
de laatste meters af te leggen

ik wacht nog even

hier waar niemand mij kan zien
in de schaduw op de boomgrens
van het woud van Inverness

achter de mist verbergt zich
bergkam en horizon
en daar weer achter
wat?
nieuwe werelden?

niet om te veroveren
maar om in te verdwijnen

een wereld zonder meester
een meester die trouw eist
een meester die bloed eist

een wereld zonder bloed

in alle werelden is bloed
in alle werelden
zal bloed vloeien

zou ik een goede koning zijn?

als die heks

- dat was het toch -

als er inderdaad waarheid in haar woorden lag
dan zal die waarheid zich vanzelf openbaren

zinloos hier gedachten aan te wijden

het lot laat zich niet dwingen

wel?

begunstigt het lot enkel degene

die het lot bij de keel grijpen

die het lot tot hun voordeel

op de knieën dwingen

die het lot hun wil opleggen

die het lot de benen spreiden

en zich met geweld

daartussen dringen

en zinkt al die afwacht weg

in het moeras van goede voornemens

verlangens, spijt

de bergkam scheurt

onverbiddelijk en eeuwig

met zijn toppen wolkdek open

ik zie de lucht leegbloeden

dan zet ik het masker van Macbeth op

en draaf ik naar de stapel stenen

die ik huis noem

LADY

hij draalt op de binnenplaats

het halstertouw nog in zijn vuist

alsof hij overweegt weer op te stijgen

en te verdwijnen

hij legt zijn hoofd

tegen de flank van het paard

legt zijn armen om de nek

en omhelst de trouwe warmte

MACBETH

als iemand mij zou willen vermoorden

moet die het nu doen

een dolk in het weke kuiltje

onder mijn schedel duwen

en de weke spons doorboren

ik wacht een seconde
twee drie
maar de dood blijft uit

overleven zou een opluchting moeten zijn

LADY een knecht neemt hem zijn paard uit handen
liefst zou hij als vroeger
achteromlopen
de keuken in

MACBETH daar onder een tafel kruipen

I.4.

Inverness.

LADY laat me je vasthouden

MACBETH ik moet mij wassen

LADY voor mij toch niet
 ik ben niet vies van je

MACBETH ik draag een mantel van opgedroogd
 bloed zweet kots het sterven kleeft mij aan
 voor je staat meer monster dan man

LADY laat me je vasthouden

MACBETH jouw armen zouden mij nu
 meer verwonden
 dan enig Noors of Keltisch zwaard

LADY was het zo erg

 je klinkt als een man
 die terugkeert uit een verloren oorlog

MACBETH die oorlog is verloren
 door heel wat mannen
 die precies zo zijn als ik

 met als enige verschil
 dat er nog adem door mijn lijf jaagt

LADY gewonnen dus

MACBETH de koning is tevreden

LADY laat mij je wassen

 ik wil hem vast pakken
 schoon maken
 zuiveren van de strijd
 maar hij staat nog
 met een been in de modder
 en hij weert af

MACBETH na de slag verscheen ik weet niet wat
 een duivel of een engel
 in de gedaante van een vrouw

LADY een hoer

MACBETH ze was geen hoer

LADY geloof jij eerder dat een vrouw
 een duivel of een engel is dan aards?

MACBETH met ieder woord legde ze
bevroren vingers om mijn hart
en kneep ze in het in mijn borstkas kloppend klompje ijs

ze wist wie ik was

LADY en waarom niet
jij bent Macbeth
heer van Glamis
neef van de koning
onverslagen veldheer

MACBETH moe
vooral

LADY dat ook

MACBETH ze wist wie ik was
en wie ik worden zou
heer van Glamis
zei ze
en daarna:
heer van Cawdor

LADY Cawdor leeft

MACBETH niet meer,
of toch:
ik ben hem
nu

LADY een hoer die niet in leugens spreekt
wat een zeldzaam toeval

MACBETH nog was ze niet
met haar voorspelling klaar

LADY wat heeft ze je nog meer gezegd?

MACBETH ik durf het niet herhalen

LADY vrees je wat je worden kan?

MACBETH heer van Glamis
zei ze, daarna
heer van Cawdor
en toen:
heer die koning wordt

LADY heer die koning wordt?

MACBETH zwijg

wie geen koningszoon is
moet niet hardop spreken
over het dragen van de kroon

die riskeert een dolk in de lever

LADY de koning is ver weg

MACBETH de koning komt vanavond hier

LADY hier?

MACBETH met zijn sprinkhanenplaag
om zijn overwinning te vieren

LADY om jou in de gaten te houden

MACBETH denk je?

LADY weet hij van de voorspelling?

MACBETH niemand
behalve jij en ik

LADY dan is het goed

MACBETH en Banquo

LADY Banquo?
Jij vertrouwt die man?

MACBETH Banquo zou zonder aarzel
een mes tussen mijn wervels steken
als hem dat beter uitkomt

LADY we moeten weg hier
vluchten

MACBETH als de koning mij al
van verraad verdenkt
zal vlucht niets minder zijn
dan schuldbekentenis

LADY we kunnen geen kant op

MACBETH laat ons aanvaarden
wat onvermijdelijk is

LADY je bent bereid te sterven?

MACBETH als het moet

LADY in je eigen huis?

MACBETH als het moet

LADY wanneer is jouw leven
 een slaapwandelen geworden
 een struikelen van dag naar dag

MACBETH wil jij dat ik me tegen mijn lot verzet?

LADY ik wil dat jij je lot in eigen handen neemt
 jij bent de heer die koning wordt, of niet?

MACBETH ik acht de kans daarop steeds minder groot

LADY misschien heeft die hoer je geen voorspelling gedaan
 maar op een mogelijkheid gewezen
 een weg die je in kan slaan
 een kans is zo groot als de man die hem grijpt

MACBETH ze was geen hoer

LADY misschien moet de nacht
 geen ochtend kennen voor de koning

MACBETH heb je het over moord?

LADY ik heb het over politiek

MACBETH over koningsmoord?

LADY als het jouw dood voorkomt

MACBETH ik erfde niet met Cawdors titel
 ook de dorst van zijn verraad

LADY als jij mij alleen laat in dit leven
 verraad je mij

 je zal een goede koning zijn
 een betere dan hij

MACBETH één vergrijp en daarna vrede
 geen oorlogen door hem begonnen
 zal ik nog hoeven eindigen

LADY het zal vrede zijn

MACBETH een vrede die met bloed begint

LADY een vrede die daar ook een eind aan maakt

MACBETH wat als het mislukt

LADY waarom zou het mislukken
 ze zullen suf zijn van het vlees
 scheel van de wijn
 uitgeput door hun eigen lust

 ze zullen zich veilig wanen in ons huis

MACBETH het is mijn taak hem te beschermen
ze zullen mij de schuld geven
van zijn dood – en zijn zoon
zal tot koning worden gekroond

LADY wrijf zijn zonen in met koningsbloed
en daarmee ook met schuld

je hoeft het maar te durven

MACBETH heb je me bekeken
ik draag de slag nog op mijn lijf
ik glinster van het vocht
van honderd mannen

ik durf te doden

LADY dat was in opdracht van een ander
ben je bereid nu voor jezelf te vechten
en voor mij
zonder opdracht van buiten
maar op eigen kracht

MACBETH ik moet mij wassen
ik kan niet nadenken
met oorlog op mijn lijf

LADY kom hier
laat mij je wassen

hij laat zich door mij uitkleden
verzet zich niet
tegen mijn handen
die zijn schild laag voor laag
van zijn lichaam pellen

laat je niet zien vanavond
hou je schuil voor de koning
en zijn troep

laat ze aan mij over
ik zal gastvrouw zijn

ik zal de beesten vlees voeren
ik zal ze marineren in de wijn
tot ze in roes en sluimer zijn ontwapend

en dan, als het licht in nacht is opgelost
kom jij tevoorschijn
en grijp je je leven terug
uit de klauwen van de tiran

het is je enige kans

MACBETH

ik weet het niet

LADY

het is onze enige kans

I.5.

Inverness.

Lady Macbeth wast haar man.

LADY ik was hem

als een moeder haar zoon
van smetten vrij

ik was hem

ik voel zijn spieren
onder mijn handen, hard
een schild dat hij nooit aflegt

angst baart monsterlijke plannen

ik was hem
krab het aangekoekte sterven
uit zijn haren uit zijn baard

misschien heeft wat hem is voorspeld
eindelijk iets aangeraakt

wakker gemaakt

roert zich in zijn binnenste
iets wat al heel lang sliep

ik weet

de vonk die diep in hem smeult
moet enkel aangeblazen worden

het is opflakkeren of doven

of zal hij te bang zijn
de waakvlam op te stoken
bang het vuur uit te spuwen
als hij er alleen maar op ademt

gal kruipt omhoog zijn slokdarm in
hij moet de angst voor wat komen gaat
de angst die hij met geweten verwacht
omsmeden tot moed

ik weet niet wie ik aan moet roepen
goden chaos of demonen
kwaad met kwaad vergelden
is een goede daad, toch? – goden dan

al zie ik nergens horizon
ik weet dat die er ligt

goden – mochten jullie nog
geloven in dit mens, geef mij de kracht
om hem te helpen – laat zijn bloed
voor een nacht stremmen, traag
door zijn aderen gaan, laat hem zijn
daadkracht niet vergiftigen met medeleven,
wis de smaak van moedermelk
van zijn lippen, vul zijn hart
met wreedheid voor een nacht

Cawdor kreeg hij
koning moet hij grijpen

help hem – en mij
want ik weet;
zijn falen zal
mijn schuld ook zijn.

I.6.

Inverness. Groot feest voor de koning.

CHAOS een stapel varkenslijken dampend glimmend
 massagrafgelijkend met blote handen grijpen
 soldaten poten ribben lappen spek wringen
 stukken vlees door strotten kluiven botten
 kaal gieten liters bier en rode wijn naar binnen
 het vermaak voor 's konings officieren staat
 bibberend op tafel rok tot knieën opgeschort
 de ridders roepen *dansen!* en ze danst ze zien
 niet dat ze jankt dat koppie is van geen belang
 zolang die rok maar hoger hoger wild de mannen
 van het doden bloed maakt mannen hongerig
 die moeten geblust met vreten vrouwen drank
 tweemaal trekt het ridderspoor ravage eerst op het land
 waar het inhakt op de vijand en dan ter ontspanning
 op kosten van Macbeth – waar is die man -
 ze stouwen vol hun ingewand vreten
 voorraadkamers leeg zuipen laatste druppels
 uit de kelders kotsen maag blaas darmen leeg
 op elke vrije plek nog maanden stinkt dit huis
 naar riool bordeel en hospitaal de koning lacht
 en laat een verse dienstmeid komen haar
 billen ingesmeerd met liezenvet toegejuicht
 door manschappen die na de grote generaal
 hun klein venijn mogen verspillen in onwillig
 vlees dat nog jaren met de nageboorte
 van dit grote feest moet leven Banquo
 grijpt een varkensreet smeert zijn pik met
 reuzel in licht de krulstaart op en drijft zijn
 maagdendwinger diep de anus van het
 zoogdier in dat zelfs gebraden nog een gil
 slaakt Macduff vermaakt zich met twee knapen
 en de zonen van de koning krijgen ieder
 een boerendochter in de schoot geduwd
 Malcolm kroonprins niet verlegen met de situatie
 laat zich deze traktatie smaken Donalbain
 zijn broertje heeft duisterder gedachten
 ziet zich groen van jaloezie verdwijnen in
 de schaduw van de jongen die tot vandaag
 gelijke was maar nu met scepter onder
 handbereik hem overtreffen zal in roem
 eer macht hij zal eeuwig tweede eeuwig
 achterstand er worden nieuwe zwijnen
 aan het spit geregen nieuwe vaten worden
 aangeslagen bier schuimt uit nieuwe kroezen
 nieuwe knapen worden naakt de balzaal ingedouwd

Banquo speelt met Cawdors tong laat hem verradersliedjes zingen hier geniet een leger van de welverdiende overwinning *waar is Macbeth!* de koning leeggespoten schreeuwt nogmaals, om *Macbeth!* waar is de gastheer die ons naar victorie leidde waar is de slachter van de Scandinaviërs verbergt hij zich terwijl wij vieren hoe hij de Noorse stront de grond in dwong *Macbeth!* hij ligt toch niet te slapen terwijl zijn koning om hem roept? *Macbeth!* Daar is zijn vrouw.

LADY Mijn heer.

CHAOS *Het ontbreekt ons niets,
dank je voor dit eerbetoon.*

LADY Vergeleken met de eer
uwe hoogheid te ontvangen
stelt het weinig voor.

CHAOS *Ja. Dat is zo inderdaad.
Waar is je man.*

LADY Wij dienen u in alles,
hebben alles, lijf en goed,
aan u te danken.

CHAOS *Hij is zo snel voor ons uit gestoven
is hij zijn burcht misschien voorbijgeraasd
waar is hij, Lady,
ik zou hem persoonlijk willen bedanken.*

LADY Hij slaapt.

CHAOS *Hij slaapt? Terwijl zijn koning waakt?*

LADY Zodat hij u morgen weer
in volle kracht kan dienen.

CHAOS Banquo fluistert iets in koningsoor de koning
knikt *we zullen morgen* zegt hij *morgen* goed
hij is ook moe de koning het vlees ligt zwaar
te marineren in zijn maag

ben jij ook moe?

de koning grijnst zijn gastvrouw toe

je mag me naar mijn kamers begeleiden

ze vertrekken, Banquo kijkt, jaloers?,
zijn soeverein en gastvrouw na en kauwt
bedachtzaam op de tong van Cawdor

er komt, denkt hij, stormweer aan,
maar uit welke richting gaat het waaien?

I.7.

De vertrekken van Macbeth.

MACBETH twijfel wekt vertraging of bezoekt de spijt
 mij voor de daad? Het is nog niet te laat om
 terug te keren: voornemens vormen geen
 verraad. Zou Cawdor ook ten prooi aan
 aarzeling gevallen zijn, zou dat hem naar
 zijn ondergang hebben gebracht? Het best
 is om niet te wachten, nu toe te slaan,
 deze kans is zeldzaam, moet in zichzelf
 een teken zijn van goed fortuin, maar wat
 houdt mij dan tegen? Medeleven? Nee.
 Ik zal beul zijn, maar rechtvaardig, het lijden
 dat hij zelf veroorzaakt zal ik hem besparen,
 een dood een koning waardig, al is hij
 geen goede koning die in onderdanen
 voer voor lijkenstapels ziet. Maar draag
 ik zelf geen schuld? Onder zijn bevel heb
 ik het slagerswerk gedaan, is moord pas
 misdadig wanneer het zich in burgerkleding
 hult, biedt wapenrusting schild
 en zwaard vergeving voor de zonde
 in oorlogstijd begaan? Wie blaast dan
 nu het sein voor aanval? Ik. Ik moet
 mezelf door vuur en vlees dicteren,
 niemand anders geeft bevel dan ik.

Dan goed. Laat mij ten aanval gaan.

Hoewel. Laat ik mij leiden door
mijn angst of door mijn lef?

Demonen zelf verzonnen
jagen in het holst van nacht zelfs
de meest standvastig mannen de kilte
in het lijf. Een hoofd op hol weet
zoveel vreselijks te toveren – wat zou ik
mijn vrees geloven? Waarom zou
de koning op mijn lever azen, hij bracht
mij eer en tooide mij met titels,
hij voelt zich veilig om zijn overwinning
(die hij dankt aan mij!) onder mijn
dak te vieren. Valse raad uit angst
gebaard fluisterde mij moordplan in,
ik sta op het punt met één daad
mijn leven te vergoien,
een koningsmoord onder mijn dak

en onder mijn bescherming, dat loopt
nooit goed af. Wat moet ik doen?

Hoe ben ik, die zonder moeite
legers door de hel heen trekt, voorwaarts
schreeuwt en zonder blik of bloos
mijn borst ontbloot voor buskruit
en voor bajonet, die zich niet laat tegenhouden
door een kans op nederlaag maar zichzelf
en al zijn mannen met verachting
voor de dood het front in jaagt,
zo schraal als het gaat om dit besluit?

Lady Macbeth op.

LADY Hij slaapt.

MACBETH Heeft hij nog naar mij gevraagd?

LADY Beledigd dat je niet bij zijn aanbidding was.

MACBETH Beledigd.
Dat valt mee.
Dat maak ik goed bij het ontbijt.

LADY Ontbijt?
Een dode eet geen brood.

MACBETH Hij gaat niet dood.

LADY Ik heb het over jou.

MACBETH Onze veiligheid is
best gediend met onzichtbaarheid
voorzichtigheid ik doe het niet
morgen is hij weg en kunnen wij
weer rustig ademen.

LADY ik bracht hem naar zijn kamer
een kwispel trok tussen zijn benen
toen hij het bed op kroop *kom hier*
hij kwijlde wreef zijn linkerhand
over zijn broek ik stapte dichterbij
wat moet je anders als de koning
je gebiedt zijn vingers tasten naar mijn
liezen *als ik het wil ben je van mij*
eenlettergrepig dronken hijgen
gleed hem uit de keel *of wil je niet?*
nagels krasten langs mijn billen ogen
draaiden scheel rond in zijn kop
je zegt geen nee toch tegen mij
ik zeg geen nee wie spreekt
een koning tegen die messen

in zijn adem draagt *kom op zeg*
help eens mee met rubberhanden
rukt hij aan mijn kleren krijgt
geen knoopje los de stof weigert
te scheuren *ik snap wel dat jij*
nog zonder kind bent als dit de
wijze is waarop jij Macbeth
in bed bedient hij geeft het op de
wijn heeft hem vlam geblazen
in verlangen maar zijn kracht
verpapt wijn verschrompelt
zwellichamen tot garnalen
de slaap lekt zijn lijf al in zijn kin
glimt van zijn speeksel hij
mompelt *we zullen zien hoe*
lang jij trots blijft rot wijf

dan zakt zijn hoofd achterover
rochelt hij zoals de zwijnen die we
voor hem hebben gekeeld

wat denk je, is dit een man
die jouw hartslag respecteert

MACBETH

ik zie niet helder in dit halfwaak
geteisterd door verlangen alles goed te denken
omdat paniek me tegenhoudt
te doen wat moet, dronkenmanshoop
op nuchtere maag, wensdenken is valse raad

ik moet vannacht geschiedenis veranderen
omdat ik toekomst wil, voor ons, en voor
ons nageslacht, als ons dat is gegund, geen
twijfel meer, ik ga op koningsjacht

I.8.

Binnenplaats Inverness.

CHAOS

De wind trekt aan en kou jaagt door de lucht,
nog even en de regen komt, wolken inkten
alles zwart, geen nacht dit voor getuigen

dit soort nachten onder dekking van het duister
glijden messen licht in echtgenotes, kruipt het kwaad
in slanggedaante uit natte steegjes onder korte
rokken, komt de misdaad zonder kloppen en
verdwijnt hij zonder spoortje van bewijs behalve
in de mondhoek van de man die grijnst *ik was het niet*

MACBETH

ik dacht dat iedereen zou slapen maar Banquo
staat op wacht, wankel wel, de wijn is ook hem
het lijf ingeslagen, hij roept *wie daar!* Een vriend,
zeg ik. Ik voel de tanden in zijn woorden wanneer
hij mij begroet.

*Macbeth! Je hebt je eigen feest gemist.
Gelukkig was je echtgenote de volmaakte gastvrouw,
alle wensen van de koning wist ze te vervullen,
hij heeft zich volledig bevredigd in zijn slaap gestort.*

Er gloeit iets in zijn ogen, of weerkaatst hij
wat er in mij gloeit, we houden allebei het gif
achter de tanden.

Ach

zegt Banquo

bijna vergeten, ik heb nog iets voor jou.

Uit zijn zak haalt hij een donker lapje vlees.

*De tong van Cawdor, eigentandig afgebeten,
een mooi souvenirkje aan vandaag. Al denk ik
niet dat je vandaag snel zal vergeten, wel?
Er is je nogal wat toekomst voorgehouden.*

Hij drukt me Cawdors tong in handen, sluit mijn vuist
en houdt me zo een paar seconden vast.

Ik denk er niet meer aan

zeg ik

hij omhelst me, kust me op mijn lippen en
verlaat zijn post.

*Genoeg gewacht, ik ga naar bed.
Tot later dan, voor nu een goede nacht.*

Ik wens hem hetzelfde, goede nacht, hij zwaait
en is verdwenen.

Kou klauwt in mijn spieren het is gaan regenen
de paarden zijn onrustig snuiven in hun stal
er hangt vannacht geen maan al wat leeft
heeft schut gezocht zelfs ratten zijn diep
weggekropen de wind rukt steeds harder
aan mijn kleren laat een stormvlaag mij
dan grijpen en op een rotswand smijten
als wat ik ga doen tegen de wil is van de goden

ach wat die zijn al lang vertrokken lieten
niets dan lege plekken na teleurgesteld
in wat er is ontsproten aan hun ejaculaat
al wat op deze modder wemelt is aan
zichzelf overgelaten ongedierte uit
giftig zaad een film klam zweet ligt
op mijn lijf stil nu hartslag kalm laat
adem sluipen anders ruisen laat
mijn stap op kattenvoeten zijn
mijn hart is handgranaat zaak is
de pin erin te houden kon ik maar
opgaan in de nacht niet voor het eerst
verlang ik naar verdwijnen ik ga
de slaapvertrekken van de koning in

de wacht ligt tegen de deurpost snurkt
als een stikkend beest dit plichtsverzuim
verdient een straf waar heeft mijn hand
dit mes vandaan net was het er nog niet
koel rust het in mijn hand het
trekt mij naar de koning hongerig staal

zijn slapende tiranskop breekt in glimlach
open waar droomt hij van hij lijkt
een kind van zorgen vrij geen man zo
wreed of in zijn slaap is hij onschuldig
ik kan een kind toch niet de hals doorsnijden

nooit heb ik een man gedood die geen
kans had zijn leven te verdedigen misschien
moet ik hem wakker maken ik gun hem
een gevecht het is niet eervol de adem
uit een man te halen die zijn ogen
heeft gesloten maar voor ik hem zachtjes
uit zijn dromen schudt heeft de scherpe
punt zijn vlees gevonden het mes glijdt
zich het lichaam in de koning kucht
zijn glimlach raakt met rood bespat

ik dacht niet dat je het in je had

de wond bloeit op zijn borstkas open
ik leg het mes neer en neem
mijn koning in de armen stervend
lijkt hij net een mens een man als ik

het leven vloeit uit één wond weg
en met zijn laatste adem verleent hij
mij vergiffenis *ik wens je vrede* zegt hij

vrede

dit was een goede daad buiten hoor ik
wolven janken in de wind en ook
mijn wangen worden nat wat hoor ik

moet hier weg ik vind mijn weg naar
buiten op de tast ik struikel over
de wacht hij gromt maar raakt niet
uit zijn slaap dit plichtsverzuim komt
mij goed uit maar mag niet zonder
consequenties blijven een tochtvlaag
onstoffelijk overschot van de koning
strijkt langs mij naar hemel of hel

het is volbracht
het is volbracht

I.9.

Slaapvertrekken van Lady en Macbeth.

LADY als spiegel van de ochtend stapt hij onze kamer in,
zijn handen roodgeverfd,
ditmaal niet van honderd doden maar een enkeling,
gezalfd met koningsbloed staat hij
een stap dichterbij de opvolging

buiten raast de storm uilen worden
uit hun boom gerukt kerken die de
noodklok luiden trekken bliksemschichten
naar hun torens vlammen likken
aan de spanten godshuizen vergaan
tot as de aarde zelf rilt van de koorts

de koningsdoder laat zijn tranen stromen

MACBETH was me

LADY zegt hij

MACBETH was me schoon

LADY hij trekt zijn kleren uit

is het gedaan?

MACBETH met zijn dood kwam ook
de schuld mijn leven ingeslopen

LADY goed

MACBETH vanaf nu zal alles anders zijn

LADY beter
vanaf nu zal alles beter zijn

MACBETH ik zag de toekomst voor me
een brand die over heel de wereld woedde
een wereldbol vol kraters
ik zag hoe kinderledematen versmolten tot een klomp
en al wat vrucht kon dragen
generaties niets dan misgeboorte baren zou
is dit de toekomst die ik heb voorkomen
of de toekomst die nu komt

LADY één dolkstoot om de dood
van velen te voorkomen

MACBETH denk je?

LADY het kwaad gaat soms
aan het goed vooraf

MACBETH ik vraag je niet om filosofie
 ik vraag je om

LADY ja wat?

MACBETH vergeving?
 was me schoon

LADY wat moet ik je vergeven

MACBETH ik heb ons plan misschien verpest
 het mes
 ik moest het bij zijn zonen achterlaten
 mijn schuld overladen op een zondebok
 mijn eerste politieke daad
 ik ben het vergeten

LADY ga terug en maak je werk af

MACBETH misschien moet ik mijn misdaad biechten
 bekennen wat ik heb gedaan
 het volk zal me vergeven

LADY vertrouw niet op het volk
 dat is onzeker
 maakt uit angst verkeerde keuzes
 zal eerder om vergelding schreeuwen
 dan om vergiffenis

 ze zullen ons de huid
 het vlees af scheuren

 jouw ondergang
 zal ook de mijne zijn

 ga terug

MACBETH hij ligt er rustig bij
 alsof de dood hem welkom kwam
 en slaap zonder gevecht
 in het eeuwige vergeled

 ik ga die man niet nog een keer zijn rust verstoren

LADY durf je niet

MACBETH ik ga die kamer niet meer in
 ik weet al wat ik heb gedaan
 laat mij het nu vergeten

 een stap daarbinnen
 en ik braak mijn ingewanden uit

hij zit nog op mijn handen
kijk
de koning kleeft mij aan

LADY

was je handen
wacht op mij
ik zal ons redden van de wraak

I.10.

De slaapvertrekken van de koning.

LADY ik hoef alleen de geur van stront te volgen
om bij de koning uit te komen – alle goden
welke furie heeft hier huisgehouden?

hier is het sterven wreed geweest, niet vredig

tien of twintig keer doorstoken ligt
de koning in zijn eigen bloed zijn
mond is in de hoeken losgesneden tanden
bloot in valse grijns het mes

staat als een uitroepteken in zijn kruis
het lemmet is tot halverwege
het schaambot ingeramd ik moet
al mijn kracht gebruiken om het wapen
los te wrikken

op de drempel liggen wachters langs de keel
een rode streep als varkens voor het
feestmaal uitgebloed

het is of ik een stap op het slagveld heb gezet
waar Macbeth zijn dagen doorbrengt
in opdracht van de koning – geen wonder
dat soldaten zich het liefst benevelen
het leven door een waas van drank beschouwen

ik sla mezelf uit mijn gedachten
ik moet iets doen

moordwapen in mijn hand geklemd bloed
druipt langs mijn vingers ik moet verdenking
overladen als ik eigen hals wil sparen

in de kamer naast de koning slapen zijn zonen
Donalbain en Malcolm. Twee treden slechts
tussen de troon en Macbeth. Tieners nog,
ze doen zich voor als mannen wanneer ze
wakker zijn maar hier, diep in hun dromen,
zie ik het kind achter eerste donsbaard
laatste babyvet, twee kuikens die vlak
voor een nieuwe wereld staan

ik voel hoe medelijden in mijn maag omhoog kruipt
zijn vingers in mijn keel zet en naar buiten tast
was dit maar mijn eigen nageslacht mijn zoons
met eigen melk gevoed vlees uit het mijne bloed
van mijn aderen kon ik hun moeder zijn Macbeth

hun vader in plaats van twee obstakels tussen
de vrijheid en de dood

ik smeer ze met hun vader in

ik enceneer gezinsdrama dat komt zelfs
in de beste families voor dat in vlaag
van waanzin kinderen overgaan
tot vadermoord – geweld zit in de genen

ik leg het mes in Malcolms hand,
strijk zijn haar uit zijn gezicht hij mompelt
moeder? en ik kus hem op zijn ogen

dan verdwijn ik
snel
voor licht op de misdaad valt

I.11

De slaapvertrekken van de koning.

CHAOS de koningszoon, Malcolm en Donalbain,
twee wezen nu in hol van wolf, worden
wakker plakkerig geverfd met vaderbloed,
als natte dromen kleeft het aan hun lijf,
de jongste gilt, wijst naar Malcolm, vraagt
wat doe jij met een mes in bed?, niks,
antwoordt die, niks, ze onderzoeken eigen lijf
op wonden, zoeken naar de bron
van al het rood, zoeken naar de dood die
in de kamer naast hun ligt. *Vader*, stekt het
in hun keel, vader die daar ligt, zijn lever
uit zijn zij gestulpt, ontveld geslacht in
harig nest, ogen waar het vocht uit lekt,
postmortale tranen, en met de dood
vonkt ook ambitie op, koningszonen
erven immers kroon en troon, rouw
komt met een gouden rand, ook dit
is politiek, wat niet, en dan,
zo snel als de ambitie kwam, flitst
wantrouwen op in jongenshart, *heb jij?*
vraagt Donalbain, hij maakt zijn vraag niet af,
maar kijkt naar de dolk, nog klemvast
in Malcolms hand, schuldbewijs van
misdad maar door wie gepleegd?
Motief. Moordwapen. Gelegenheid.

Malcolm schudt zijn hoofd, *broertje*,
zegt hij, *broertje denk toch niet dat ik
in staat zou zijn om vader te vermoorden,
kijk dan naar me, kijk dan hoe ik om
hem huil*, broertje kijkt maar broertje
ziet vooral hoe Malcolm het mes nog altijd
niet uit zijn vingers heeft laten vallen,
meestal moet men de verdachte vinden
in huiselijke kring, Malcolm weet dat ook,
maar broertje, zegt hij, mes nog steviger
in greep genomen, *waarom zijn
jouw ogen droog? Zijn je tranen nog niet
rijp of overvleugelt vreugde vals verdriet?*
Want wie, denkt Malcolm, profiteert
het meest van vaders dood wanneer ik
als hoofdverdachte bungel aan het touw?
Wil broertje uit mijn koude schaduw
stappen? Heeft broertje na de daad
het wapen in mijn hand gedrukt? Is dit

hoe oudste broers eerstgeboorterecht
ontnomen wordt, niet met een bord linzen,
maar met vaderbloed?

Achterdocht is zevenblad en duizendknoop,
verstikt de rouw nog voor die bloeit,
stookt woede op en zoekt een zondebok.

Is dit hoe Kaïn voor Abel stond, hoe
Romulus voor Remus? *Jaloezie,*
mijn broertjelief, is gif. Nooit had ik verwacht
dat het gevaar zo dicht tegen me aan
zou liggen, ik weet niet of ik je
omhelzen moet of wurgen.

Donalbain balt vingers tot een vuist,
geen wapen dat zich met het mes
kan meten waarmee Malcolm naar hem wijst.

Ik had moeder in de draagtijd moeten
schoppen in haar maag, ik had jou
pasgeboren in de waskan moeten leggen
en verzuipen als een ongewenste kitten,
wat moet ik nu ik weet dat jij op mijn adem aast?

Praten helpt dit misverstand niet uit de weg,
het wantrouwen is manifest en zal
zelfs als de echte moordenaar gevonden wordt
hun lijven niet verlaten – Donalbain pakt
kleine kans probeert zijn achterstand op
Malcolm in te halen door onverwacht
de aanval in te zetten, maar met de slaap
nog in zijn stappen struikelt hij

van schrik haalt Malcolm uit, reflex,
vergeet het mes dat in zijn hand ligt
steekt per ongeluk of expres
zijn broertje in de arm

die valt
grijpt zich aan Malcolm vast
ze vechten samen in de resten van hun vader

als vroeger
stoeien
tot de een de ander op de rug
de armen met de knieën vastgepind
vragen om genade
of spuug in het gezicht

Malcolm laat zijn wapen los
zegt *genade*

kom, genade
broertje laat me los

Maar Donalbain, handen om de hals gevouwen,
knijpt het leven uit de kroonprins

bloedverwant bloedbespat

Kaïn zonder teken
Romulus zonder eeuwige stad

hoofdverdachte van dit familiegraf

hij moet vluchten voor de wroeging hem verlamt

I.12

Inverniss. De volgende dag.

CHAOS Het is dag. De storm is uitgeraasd.
De zon bloedt aan de horizon
in deze wereld leeg

slaapzand kleeft in opgezette ogen de wijn
die eerder nog verdoofde slaat zijn klauwen uit
en krast schedeldaken open de ochtend raast
uit blaas en maag de resten van het feest
ontdoen zich van het vlees dat in dit melkwit
van de ochtend een stuk minder onaantastbaar lijkt

kou en kater laten mannen rillen
pluimpjes slechte adem roken uit de bek
noodsignalen aan een blinde god

dit moment hangt tussen daad en consequentie
tussen wat gepleegd is en nu nog onopgemerkt
een tussentijd waarin nog alle levens mogelijk
nog alle paden onbewandeld maar de inzet is
geplaatst de kogel draait in haar cilinder

rien ne va plus

MACBETH het is zover

LADY Macduff staat buiten

MACBETH zo vroeg
hielenlikker

LADY hij wil de koning wekken

MACBETH altijd als eerste paraat

LADY breng hem naar de koning

MACBETH ik?

LADY dit is jouw huis

 alles moet normaal zijn
 tot het niet meer normaal is

MACBETH ik vermom mijn angst
als op het slagveld
draag mijn glimlach als wapenschild
en wens Macduff een goede morgen
hij grijnst blakend van gezondheid
katers hebben weinig vat op hem
soms verdenk ik hem ervan
geen wijn te drinken

dat soort mannen moet men in de gaten houden

*goedemorgen Mac
heer van Glamis
en van Cawdor!*

jonge melk ligt op zijn adem warm en zuur

*fijn je weer rechtop te zien
je was vannacht niet goed te pas?*

ik klem mijn vuist onzichtbaar in mijn zak
om Cawdors tong, waakzaam blijven waakzaam ik

*trek het je niet aan
de koning zal je wel vergeven
zwakte treft soms elke man
zeker als de jaren je van achter al besluipen*

noemt hij me oud?

*ik ben niet oud
nee je bent niet oud
je hebt vast nog heel veel jaren voor je*

wat bedoelt die man

ik kan niet achter zijn ogen kijken, hoor niet
wat onder zijn woorden zit, de kleurrijkste
padden dragen soms het dodelijkste gif
ik heb geen druppel drank gehad toch bonkt mijn kop

*genoeg gepraat, ik kom hier voor de koning,
is hij al wakker?*

Tijd is vreemd. Soms galoppeert binnen een hartslag
zo een jaar voorbij, dan blijft één tel nog langer
dan een eeuwigheid in stilte hangen. Is hij al wakker?
Even weet ik zelf niet beter of de koning komt
met ochtendwijn tegen de kater zijn slaapvertrek uit stommelen.

Is hij al wakker?

Nooit meer of het moet de dag des oordeels zijn.

Hij slaapt nog. Denk ik. Ik heb hem nog niet gezien.

Zeg ik. Woorden die ik uit mijn strot moet worstelen.

Ik breng je naar hem toe.

Heel goed.

Macduff slaat zijn arm om mijn schouders.
Een vriendelijk gebaar dat binnen paar seconden
in nekklem om kan slaan. We lopen stap voor stap

naar het moment dat deze dag in tweeën scheurt,
en met de dag het leven. Hij praat. Ik wou dat hij zou zwijgen.

*het is jammer dat je geen kroost hebt man,
een kind houdt je jong, al lijkt het soms
of ze op je slaap parasiteren. Ik heb een zoon
die zoveel energie heeft dat hij driemaal daags
de wereld rond kan rennen, en dan nog
wil hij nooit naar bed! Ik zeg het je,
wacht niet te lang, verwek wat nageslacht,
dat zou met jouw vrouw geen straf hoeven te zijn*

Wij grinniken. Valse lach. Valse lach. Soms denk ik
dat ik heel de wereld op afstand hou met valse lach.
Of herken ik in geen bek meer een oprechte?

Al voor we de deur opendoen ruik ik het.
Macduff ruikt het ook. Hij haast zich
de slaapkamer in, te laat, natuurlijk,
een leven te laat, en vind niets dan een huls van vlees
waarin ooit de koning huisde. Hij braakt.

Melk. Havermout. Cawdors tong jeukt in mijn zak.

Dan wankelt hij naar buiten, grijpt zich aan me vast.
Zijn bolle blaakkop grijs, hij zwijgt. Voor het eerst
krijgt hij niks uit zijn keel geperst.

Wat?

Zeg ik. Lieg ik.

Wat?!

Hij wijst. Ik stap de tombe in.
Naast de dood ruik ik mijn vrouw.
Ik blijf in het schemerduister staan
en tel tot tien. Haal adem, adem,
het ergste is al haast voorbij.

Wanneer mijn ogen wennen aan het donker
zie ik nieuw lijf, nieuw lijk,
een dode die er gister nog niet was.

Sterven is besmettelijk.

I.13

Inverness. Buiten de slaapvertrekken van de koning.

MACBETH Ik haal adem. Adem. Tel tot tien.
Geen tijd me te verbazen geen
tijd na te denken over nog een moordenaar

ik stap naar buiten gal ligt op mijn tong
vogels krijzen naar elkaar de paarden
schuifelen onrustig in hun stal zweem
van bloeiende akkerdistel warm zoet
drijft over de versterkte muren varkens
scharrelen over de binnenplaats het
zonlicht wint aan kracht ik draai me
naar de stralen warm me ik hang
tegen het moment tot het moment
uiteenvalt daar vind ik Macduff

die probeert te snappen
wat er is gebeurd wat dit betekent
zijn blik bevat me allerminst
heel even peilen we elkaar

dan begint de wereld weer te draaien

Word wakker man!

Ik schreeuw zijn gezicht.

Wat sta je daar te dromen?
De koning is vermoord!

Lady op.

LADY Hij klinkt zo ontzet dat ik bijna wil geloven in zijn onschuld.

De koning?
Dood?
Onder ons dak?

MACBETH De koning en zijn kroonprins.

LADY Zijn kroonprins?

Wat?

MACBETH Macduff staat op de drempel van een vreselijk besef,
twijfelend tussen conclusies die geen van allen
zijn te rijmen met zijn wereld.

LADY Door wie?

MACBETH Er moet een monster uit de onderwereld
naar boven zijn gekropen, want als de moorden
zijn gepleegd door mensenhand,

vrees ik dat de schuld ligt bij een man
wiens naam ik niet wil zeggen.

LADY Ik snap het niet.

MACBETH Wie is hier gevlucht?

Macduff begint te kreunen.

Waar is zijn jongste zoon?

LADY Donalbain?

MACBETH Het zal de eerste keer niet zijn
dat jongste zoon uit ongeduld
met bloedvergië uit ouder schaduw tracht te stappen
hij zal door Malcolm zijn betrapt.

LADY Ik kan het niet geloven.

MACBETH Wie vlucht er zonder schuld?

LADY Macduff staat catatonisch
te staren naar de scherven van zijn leven
en ook mijn echtgenoot lijkt wat onthand

Wat sta je hier nog man, te wapen,
haal de paarden, ga op jacht.

MACBETH Alarm! Te wapen!
Voor het beest ontsnapt
de ons zoon en koning heeft ontroofd!

LADY De klokken luiden chaos draaft
binnen de muren paarden
worden opgezadeld ridders
met de gal nog in hun maag
wachten op bevelen

Macbeth en zijn vrouw staan alleen.

MACBETH Zijn zoon?

LADY Wie had dat gedacht.

MACBETH Heb jij dat gedaan?

LADY Ik ben geen moordenaar.

MACBETH Wat hebben we in gang gezet?

LADY Jij bent koning.

MACBETH Nog niet.

LADY Vrede kan beginnen.

MACBETH Achter mijn rug slijpen de wolven hun klauwen.

LADY Wolven moet je africhten, Macbeth,
 zeg zit en ze zullen zitten. Kijk vooruit.
 Hier staan mannen op leiderschap te wachten.

MACBETH Macduff, zijn verwarring afgeschud, zit in het zadel,
 Banquo met zijn ridders verderop. Alle mannen
 staan paraat en kijken naar mij. Naar mij.

Ik zal ze leiden.

II

*Het koninklijk paleis, nu zetel van Macbeth – die tot koning is gekroond.
Er is tijd verstreken.*

LADY De gevangenissen staan leeg en de akkers vol,
waar slagveld was staat nu het graan in dikke aren,
de kroon trekt geen geweld aan maar staat
aan het hoofd van een tevreden volk.
Missie geslaagd, Macbeth.

MACBETH Wolven slijpen hun klauwen, mijn rug
is onbeschermd voor dolk van valse vrienden,
ik moet waakzaam blijven.

LADY Je werkt te hard. Ontspan.

MACBETH Je hebt gelijk.
Natuurlijk. Jij hebt altijd gelijk.
Het is feest vanavond.

LADY Feest en daar is Banquo
onze hoogste gast.

MACBETH Wanneer je over de wolf spreekt
zie je zijn staart.

LADY Banquo, zit.

MACBETH En hij gaat zitten.

Ik voel de tong van Cawdor, ondertussen meer
een lapje leer, trillen in mijn broekzak.
Ik leg mijn vingers eromheen. De tong kalmeert.
Zachtjes spint het in mijn hand. Dus. Macduff
is naar huis gegaan. Wat betekent dat? Banquo
is gebleven. Dat? Wat betekent dat? De woorden
die ons na de laatste oorlog de toekomst hebben
uitgelegd moeten ook in zijn hoofd nog te horen zijn.
Hoopt hij, nu ik ben gekroond, op koningszoon?

Vanavond geven wij een etentje.

LADY Je komt toch ook?

MACBETH *Natuurlijk*

glijdt het uit zijn mond

*Ik ben de koning trouw,
waar hij me hebben wil
daar zal ik zijn.*

En toch

zeg ik

heb je je rijkleding aan.

LADY Ga je een tochtje maken?

MACBETH *Ja.*

zegt hij

Een tochtje.

De tong van Cawdor kronkelt.

Dus je bent niet lang weg?

Zeker niet.

LADY Heerlijk. Het is er het weer voor.
Een frisse neus.
Wij moeten ook weer eens gaan rijden,
vind je niet? Tijd voor onszelf.

MACBETH Als ik die tijd had zou ik elke dag
met jou de wereld over rijden,
maar staatszaken gaan voor.

Hoofdverrader Donalbain
schijnt in Engeland neergestreken,
heb je dat gehoord?

Banquo lijkt me niet verrast.

Hij is in karrenvracht verborgen
de zuidergrens overgestoken
om daar als vluchteling voor wraak
politiek asiel te krijgen.

Hij verspreid daar vreemde verhalen
om het bloed van broer en vader
van zich af te liegen.

*Maakt u zich zorgen, koning,
om de sprookjes van een leugenaar?*

LADY Mijn man maakt zich geen zorgen.
Waarheid en rechtvaardigheid
staan aan zijn kant. Hij is een vredesvorst.

MACBETH We spreken morgen verder in de kroonraad,
beleid ten aanzien van staatsvijanden en verraders,
misschien moeten wij ons pro-actiever opstellen
tegenover bedreigingen van binnen en van buiten.

Banquo kijkt verbaasd maar herstelt zich snel.

*Heel verstandig, ja, vrede
houdt zich niet vanzelf in stand.*

LADY We houden je niet langer op.
Goede reis en tot vanavond.
Gaat je zoon ook mee?

MACBETH Zijn zoon, waarom?
Als hij zich betrappt voelt weet hij dat
snel te verbergen met een lach.

Altijd die lach. Hij knikt.

*Ja klopt. Een ritje met mijn zoon.
Als u me toestaat zou ik graag
nu willen vertrekken, anders
kom ik vanavond nog te laat.*

LADY Het zou jammer zijn
als je ons feestje mist.

MACBETH Heel jammer ja.

Hij groet ons, heil de koning, bla bla bla,
en vertrekt buigend, achterwaarts,
hoe langer ik zijn koning ben
hoe onderdaniger hij wordt.

LADY Bedreigingen van binnen?

MACBETH Zei ik dat?

LADY Je werkt te hard.

MACBETH Waar is Macduff?

LADY Thuis.
Nu hij niet hoeft te vechten
geniet hij van zijn rust.
Van zijn vrouw.
Van zijn zoon.
Zou jij ook moeten doen.

MACBETH Ik heb geen zoon.

LADY Misschien als je in bed
je wapenrusting niet zou dragen.

MACBETH Een vrede zonder wapens zonder schild
houdt niet lang stand.

LADY Als je al in bed ligt
ik word steeds vaker wakker naast een lege plek.

MACBETH Waakzaam zijn.
We moeten waakzaam zijn.

LADY

Waakzaam.

Ja.

Maar we moeten ook proberen
een beetje gelukkig te zijn.

II.2

MACBETH

Geluk.

Concept voor wie zich wil verstoppen
door zijn ogen dicht te doen.

Mooi concept wel.

Net als vrede.

Het zijn de leugens die we onszelf vertellen
als de nacht bressen in ons denken slaat.

Ik werd wakker van gefluister
de tong van Cawdor praat
ik kan hem niet verstaan
maar ik snap wat hij me duidelijk wil maken.

Dromen, natuurlijk, schimmen
die in mijn wimpers verpoederen
zodra de haan drie keer heeft gekraaid, maar toch.

Maar toch.

We moeten waakzaam zijn.

In dit land, waar muizen op uilen loeren,
waar de kip de vos naar de afgrond leidt,
moeten we waakzaam zijn.

Ik heb een tijdelijk doorgeknipt
natuurlijk blijf ik met losse eindjes zitten.

Wat voert Banquo in zijn schild?

Vrienden die obstakel worden. Men moet dat niet
persoonlijk zien. Een schaakstuk op het verkeerde veld.
Toren. Bisschop. Banquo. Paard. De koning slaat.
Wat zag ik in zijn ogen, was dat begin van angst,
of van een plan? De vlucht trilt al in zijn benen.

Wil hij zijn zoon, nageslacht dat koningschap beloofd is,
misschien verbergen, wat?, beschermen, wat?,
voor mij toch niet?

Ik ben heel goed met kinderen.

Denk ik.

't Is zo'n goede vader. Banquo. De enige keren
dat ik zijn lach geloof is als hij over zijn zoon praat.
De enige keer dat er geen dreiging in zijn ogen ligt.

Vaders leven in hun zonen voort, heb ik voor zijn kroost
mijn voorganger het leven uitgesneden?
Hou ik de troon warm voor een koekoeksjong?

Ik heb mijn ziel toch niet met moord besmet
om Banquo's nest te kronen, ik ben nog jong genoeg
om mijn vrouw vol jong te zaaien, om kroonprins
te verwekken. Ik heb het vuile werk niet voor
zijn genen opgeknapt, ik laat een schoon huis
achter voor mijn nageslacht, mijn naam, niet het zijne.

Een voorspelling kan een man een richting geven,
het is aan hem achter de woorden aansporing
of waarschuwing te zien. Wat ons vrede
brengen zou heb ik helpen uitkomen. Laat mij dan ook
wat ons bedreigt verhoeden.

II.3

LADY ik snap dat moord, hoe rechtvaardig ook,
niet makkelijk wordt afgeschud, het geweten
maakt soms slachtoffers van daders, maar
wie blijft hangen in zijn schuld ziet niet dat
hij wordt vernietigd door wat hij heeft vernietigd

de lege plek vannacht lag vol met zweet
stank van ammoniak misschien had hij
in bed geplast mijn man, ik zag hem voor
het raam in vol ornaat, schild en zwaard,
met soldatenhelm gekroond, deze vorst
zal altijd krijger blijven, ik ga naast hem staan,
*kom terug in bed, zeg ik, laat me je
uitkleden, laat me je bevrijden van gewicht,*
zijn zweet, verkild, geeft hem kippenvetel,
zie jij al iets? hij wijst naar buiten, *ja,*
zeg ik, *natuurlijk, ik zie Schotland
buiten, het koninkrijk dat jij regeert,
jij met mij samen, kom terug naar bed,
we moeten zonen maken,* hij hijgt,
kijk dan, zegt hij, *zoveel schaduw
om in weg te kruipen*

eerst was hij moe nu kan hij niet meer slapen

waar ben je?

MACBETH hier

LADY je sluit je af
denkt jezelf moerassen in
het verleden is gedaan

MACBETH het verleden rimpelt door
in nu in straks in morgen
we hebben de slang de kop niet afgerukt
alleen verwond – ze kan zich,
gifbetand, op goede dag
weer oprichten en toeslaan

LADY je gedraagt je of je al bent gebeten
en het gif de kransslagaders
rond je hart al heeft aangetast

MACBETH ja – alsof ik naar het graf van mijn
voorganger verlang, waar geen angst
mij kan belagen, onaantastbaar voor
geslepen staal geheim verraad barbaren
aan de grenzen verborgen kwaad of
valse vrienden, hij hoeft mij zelfs

niet meer te vrezen, van ons twee
heeft hij de werkelijke vrede

maar je hebt gelijk, ik moet mijn
hier en nu niet laten bepalen
door wat komen kan, maar rechtop staan,
ik ben een man, ik heb mijn lot
in eigen hand

LADY je moet vooral /

MACBETH / ontspannen. Ja.

LADY Je bent zoveel jonger zonder rimpels.
Kom. Lach. Wees een gelukkige koning
voor onze gasten vanavond.

MACBETH Dat zal ik doen.
En laat jij ze een gelukkige koningin zien.

LADY Dat ben ik ook.

MACBETH Je zal lachen en drinken en proosten en zingen.
En ik ook. We dragen de duisternis
achter een glimlach, vieren een feest
van valse vleierij, die honden ruiken angst
dus ik moet stinken van de drank.

LADY Begin niet weer.

MACBETH Vind je het leuk dat Banquo komt?

LADY Banquo? Ja natuurlijk.

MACBETH Kan hij goed dansen?

LADY Waarom vraag je dat?

MACBETH Het is een mooie man.

LADY Banquo?

MACBETH Dans met hem. Onze eregast.
Vanaf het begin een trouwe vriend.
Een om in de gaten te houden.

LADY Waar heb je het over?

MACBETH Niks. Het spijt me. Mijn gedachten
zitten vol met schorpioenen.

LADY Misschien moet je even gaan liggen.

MACBETH Ik ga even een ritje maken. Frisse neus.
De bossen in. Ik denk dat ik daarna
als herboren terug zal komen.

II.4

- CHAOS De lucht verdikt, hangt zwaar en zwart
boven de grond, drukt schouders neer,
kraaienwolk krast in het klamme woud,
bomen klauwen takken uit, woelen wortels
los alsof stilstaand hout de rokken
op kan nemen om uit dit vervloekte
land te vluchten, de laatste streep dag
hangt als een opgezette snee in het
westen, paarden grommen schor laten
tanden knarsen in het bit, Banquo,
traag, met zijn zoon te paard, hoort
draven in zijn rug, zware adem,
hoeven die steeds dichterbij naderen,
hij slaat een arm om zijn kind, schild
van vlees, grijpt met zijn vrije hand
de greep vast van zijn wapen, dan
ziet hij Macbeth
- MACBETH goed volk, wees maar gerust,
geen noodzaak om je zwaard te grijpen
- CHAOS Banquo knikt, probeert een glim te lachen,
laat zijn hand even rusten op de knop steekt
hem dan ter begroeting op, *Heil Macbeth*
- MACBETH schijnheil Macbeth
- CHAOS *je hebt me ingehaald*
zegt Banquo
- MACBETH als dit een vlucht is
dan is die mislukt
- CHAOS ze lachen, Banquo en Macbeth,
het kind, in de warmte van zijn vader,
snapt niet waarom
- MACBETH hij heeft de valse lach van pappie
nog niet onder de knie
- CHAOS *een vlucht*
- MACBETH valse lach
- CHAOS *natuurlijk niet*
- MACBETH je hebt een leuke zoon, gezond,
ziet hij eruit, blakend, heet dat toch,
die komt geen vlees tekort

een kroon zou hem goed staan
dat zie je zo, geboren om iets
in het leven te betekenen

CHAOS

we hebben allemaal betekenis

zegt hij

*al duurt het soms een leven lang
om die betekenis te snappen*

MACBETH

En

zeg ik tegen het snotjoch

snap jij het al?

hij schudt zijn hoofd. Betekenis.
Neenee. Nouja.

ik was nogal een kleintje, niet
zo uit de kluiten gewassen als jij,
altijd honger, maar ik kwam niks aan

als baby al niet, ik zoog min na min
bloedblaren op de tepels, melk
in mijn mond smaakt nog altijd naar staal,
toch bleef ik klein, zwak,
lang heeft mijn moeder gedacht
dat ik het niet zou halen

bungelend onder de groeicurve

ze weigerde zich aan mij te hechten zeker
dat ze was dat op haar liefde niets zou volgen
dan mijn dood, mijn maag barstend van
met minnemelk volgezogen parasieten,
nog nauwelijks gescheiden van placenta
al onderweg naar een grafje
van twee mannenhanden breed

hou jij van je moeder jongen?

hij knikt, liefde, jaja, nou ja,
dat is ook betekenis.

Ik schop hem van het paard, zo
uit zijn vaders armen. Banquo
wil uit het zadel springen
maar voor hij iets kan doen
heb ik mijn zwaard al in zijn flank gedrukt.

Ach. iets nieuws op zijn gezicht. Schrik.
Eindelijk die grijns eraf gekregen.

Hij snapt het niet.

CHAOS *Heb ik iets verkeerd gedaan?*

Zegt hij.

*Als dat zo is, straf mij dan,
maar laat mijn zoon met rust.*

MACBETH Pist dat joch nou in zijn broek?

CHAOS *Hij is bang.*

MACBETH En dat moet koning worden?

CHAOS *Alstublieft.*

MACBETH Kijk nou hoe snel hij blauwe plekken krijgt.
Is dit vlees waar koning van gemaakt is?

CHAOS *Alsjeblieft, Macbeth, laat mijn jongen gaan,
als onze vriendschap je iets waard is;
dood mij – maar laat hem gaan.*

MACBETH Zijn smeken grijpt me bij de strot, een vader
die bereid is zelfs zijn leven voor zijn kind te geven,
laat de tranen uit mijn ogen spatten. Dit is liefde
die ik alleen van horen zeggen ken. Verhalen
van de wilde beesten die bij nood hun kroost
met eigen bloed in leven houden.

Zijn angst maakt hem gevaarlijk.

Waarom ben jij bang voor mij?

CHAOS *De woorden die jou de kroon hebben voorspeld
zijn pijlen die gericht staan op mijn jongen.*

MACBETH Ik zou jullie toch nooit iets doen?

CHAOS *Toch sta je hier.*

MACBETH Jij ook. Als jij niet was gevluht
had ik jou niet hoeven achterhalen.

CHAOS *Het spijt me.*

MACBETH Ja. Mij ook.

En hij begint te kriesen. Vlucht! Roept hij,
m'n lieve jongen, vlucht, het snijdt in m'n borst,
hier ben ik geen koning voor geworden,
Banquo's jong begint te rennen, een hert
op pasgeboren poten, mus dat vleugellam
het nest uit fladdert, welke god is wreed genoeg
iets te scheppen dat zo kwetsbaar is? Of

misschien niet wreed maar onverschillig.
Rennen, jongen, rennen, Banquo krast
zijn angst diep in mijn oren. Rennen,
schreeuw ik met hem mee, breng jezelf
in veiligheid, en echt, terwijl ik mijn paard
aanzet tot galop, hoop ik dat het joch
snel of slim genoeg is aan de koning
te ontkomen. En nog, terwijl zijn lichaam
door beijzerde hoeven de grond in
wordt getrapt, zijn botten als droge
takken knappen, zijn schedel open
barst en Banquo als een moeder gilt,
hoop ik hoop ik dat hij onder mijn beest
tevoorschijn komt, opstaat, zijn wonden
van zijn huid slaat en zegt: je hebt
gefaald Macbeth.

Ik zou nu hier mijn wapen laten vallen,
knielend vragen om vergiffenis, mijn nek
open en gebogen laten voor genade
of het zwaard.

Maar de brij die Banquo in zijn armen houdt,
is niet in staat tot vergiffenis of wraak.

Het was een ongeluk.

zeg ik, en ik meen het

Hij had niet moeten vluchten.

Banquo kijkt me aan.
Zijn lach voorgoed verbannen.
Doffe ogen waarin straks
hoe kan het anders
haat ontvonkt.

Hij had niet moeten vluchten.

CHAOS Is de voorspelling nu gebroken?
MACBETH Ja.
CHAOS Oh ja?
MACBETH Zijn zoon zal geen koning worden.
CHAOS Deze niet.
MACBETH Wat?
CHAOS Zolang hij leeft kan hij verwekken.

MACBETH Ik kijk naar de man naast wie ik
zo vaak heb gevochten. Hij draagt
de dreiging nog altijd in zijn kruis.

Is dat je plan?

CHAOS Banquo wurgt een antwoord uit zijn keel.

Plan?

MACBETH Koningen te zaaien.

Ik stijg af.

En op welke akker? Op die van mij misschien?

Ik leg mijn zwaard op Banquo's dij,
punt gericht op de stamvader van koningen.

Was je van plan mijn vrouw
met zaadjes op te vullen?
Een bastaard in mijn bed?
En ik als waardvogel maar zorgen
voor jouw koekoeksbloed.
Hier, een wormpje, eet maar, hier.
En ik maar houden van jouw parasietenbroed
alsof ik het zelf had voorgebracht.

CHAOS Banquo lacht.

MACBETH Die lach!

CHAOS *Zolang jij blijft verslappen voor je blaft
zal je schrale zaaisel nooit wortelschieten,
noem jij jezelf een man? Geen fier
kwispelend geslacht tussen de poten
maar een in afwachtende angst slaphangend staartje
gekruld om de gekrompen ballen.*

*We lachen allemaal om je, Macbeth de kinderloze,
meer kwark dan man. We hebben medelijden
met de vrouw die jij braak laat liggen. Dus ja,
iemand moet het doen. Genoeg sap in mijn ballen
voor heel een koningslegioen.*

MACBETH Mijn wapen glijdt zonder veel moeite
het weke vlees tussen zijn liezen in,
scheidt penis en testikels met een halve draai
van eigenaar, kruipt dan omhoog,
legt lichaam open, stokt bij strot.

De tong van Cawdor giechelt.
Hij krijgt gezelschap van de pik van Banquo.

II.5

CHAOS

De wetten van de slapstick dicteren dat geweld,
eenmaal aangezwengeld, enkel groter wordt.
Eén druppel bloed kan oceanen kleuren, met
één draad rafel je weefsels uit elkaar.

Zo werkt chaos.

Blaas een vonk aan en krijg vuurstorm.

Wie deelt nou de lakens uit?

Niet de goden maar de chaos.

Here I am
now entertain me.

II.6

LADY

Onrustig van het wachten
roepen de mannen om vlees en bier.

Ze stompen hun vuisten op tafel,
schreeuwen strijdlieparen
betasten het bedienend personeel.

Noblesse oblige,
dit is onze adel,
vertrouwelingen van mijn man.

Zolang het ze uitkomt.

Zolang er bier is, vlees
om te vreten en te pakken,
land is om heer over te zijn,
zolang zijn deze mannen trouw.

Het is niet verstandig
mannen laten wachten;
zodra ze zelf gaan grijpen
nemen ze altijd meer dan ze toekomt.

Je moet ze hongerig houden
maar geen lege maag bezorgen.

Ik laat schalen bloedworst rondgaan,
sla een vat van het dure bier aan,
ik ben de goede gastvrouw
laat de mannen welkom zijn.

Ik weet hoe ze over me denken.

Ze vinden me een halve vent,
een droge schoot,
alsof het aan de aarde ligt
dat de boer niet zaait.

MACBETH

Ik hoor de beesten zingen
wapenbroeders onderdanen
al kan elke vriend
tegenover je komen te staan

ik knijp in de pik van Banquo
de tong van Cawdor likt mijn knokkels

ik hoor mijn vrouw grappen maken
en de mannen om haar lachen

zij zou een betere koning zijn dan ik

LADY

je bent laat
waar was je

MACBETH ik zal je niet met politiek vermoeien

LADY de gasten zitten allemaal aan tafel

MACBETH allemaal?

LADY ze zijn al aan het bier begonnen
als er nu geen vlees in gaat
dan haalt de drank ze in

MACBETH kom mee naar bed
dan zal er vlees in gaan

LADY heb je gedronken?

MACBETH dan verwekken we een zoon

LADY wat ruik ik toch
ben jij dat?
wat zit er op je gezicht?

MACBETH modder
denk ik
van het rijden

 ik veeg met mijn duim
een spetter Banquo van mijn wang
en steek het in mijn mond

 ik sabbel Banquo
en knijp in zijn pik

LADY Ga zitten.
Bij je gasten.

MACBETH Bij mijn gasten.
Macduff is er niet.
Banquo is er niet.
Ze lachen me achter mijn rug uit.

LADY Bekommer je om de gasten die er zijn.

MACBETH Banquo had beloofd er te zijn.

LADY Drink met hen.
Proost met hen.
Laat zien dat je hun koning bent.

MACBETH Ja.
Ja.
Goed idee.
Ga ik doen.

 Vrienden!
Bekers hoog!
We proosten op de kroon van Schotland!

We proosten op de dood
van alles dat ons tegenwerkt.

Heil Macbeth!

LADY Heil Macbeth.

MACBETH Jammer toch dat Banquo
niet op is komen dagen.

Je zou er bijna wat van gaan denken.

LADY Ga zitten,
dan laat ik het vlees opdienen.

MACBETH Ja.
Ja.
Ik ga zitten.

Ik probeer het bloed van Banquo
uit mijn ogen te wrijven maar blijf
alles zien in rode waas ik knipper
maar de wereld keert niet terug

ik zie, op mijn stoel, verhoogde troon
te midden van mijn trouwe vazallen,
de man die ik zojuist
de modder in getrapt heb
met zijn net zo dode zoon op schoot
weer naar me grijnzen

even ben ik opgelucht;
mijn vriend is terug
ik heb zijn dood gedroomd

maar uit zijn kruis stromen
dikke golven dik zoet plakkerig

LADY wat is er?

MACBETH als het graf
zijn doden uitkotst
dan moeten we de lijken voortaan
aan de gieren voeren

LADY waar heb jij het over

MACBETH het was een ongeluk!

LADY de mannen
stilgevallen
staren naar hun koning

misschien moet jij even gaan liggen

MACBETH het moet een echo zijn
nabeeld van het noodzakelijke
niet echt
niet echt

LADY je ziet bleek

MACBETH er is niets
niets
niets dat een kruik bier
niet weet te genezen

LADY je maakt ons allebei belachelijk

MACBETH ik moet in dat moeras
kwelijke dampen hebben opgesnoven

LADY is dat het?

MACBETH het gaat alweer

proost!

de mannen proosten

ik vreet scheur vlees van bot
vet druipt langs mijn kin
over mijn borst ik glim
zo doen soldaten dat
ik ben het niet verleerd

blijf schenken!

ik klamp me vast aan bekers bier
Banquo is dus toch gekomen
duizend grijnzen gapen op zijn lijf
hij lacht me uit met
door staal gebeten monden

wat wil je dan!

LADY lieverd...

MACBETH wat is dit voor een wereld!

vroeger kon je iemand nog
het licht uittrappen
en die had dan het fatsoen
dat dode lijf niet naar jouw feest te slepen

nu staan ze nog met twintig kerven in het vlees
om bier te bedelen – dat is toch vreemd?

LADY iedereen kijkt naar je

MACBETH naar mij?

ik ben normaal!

Proost!

Ik hef het glas op wapenbroeder Banquo

- waar is die man? -

en op zijn lieve zoon

die echt iets aan zijn conditie moet doen

die hangt er nu in rafels bij

hahahahahaha oh sorry oh jezus oh sorry

proost!

ga weg!

proost!

nee vrienden jullie niet natuurlijk niet

ik heb het tegen dat arrogant stuk amputatie

dat uit de onderwereld naar mijn huis is komen wandelen

bloed eist bloed eist bloed eist bloed

is dit bier soms bedorven?

LADY hij kotst bier bloedworst roodbruisende brij
 spat op tafel op zijn mannen
 die niet weten of ze moeten lachen
 of vertrekken

MACBETH en maar blijven grijnzen
 ik kots op je!

LADY misschien kunnen we dit beter
 een andere keer voortzetten?

MACBETH onzin!
 het is net zo gezellig!
 ik heb hem trouwens zelf uitgenodigd

ik moet schijten

hoor je dat

ik schijt op je graf!

ik moet zo nodig naar de wc

sorry schat

ik ga het niet halen

LADY hij laat zijn broek zakken
 klampt zich aan de eettafel vast
 hurkt in bijzijn van zijn mannen

MACBETH te laat de spijt is er al uitgelopen
 in warme bruine golven spat
 de spijt mijn aars uit plakt

de spijt tegen mijn dijen stroomt
de spijt langs mijn knieën kuiten

ik wilde hem niet doden echt niet achteraf niet ik

ik had dat jong mee moeten nemen
Banquo doden goed ja onvermijdelijk
maar ik had zijn zoon mijn eigen kunnen maken
koningszoon eigen zoon
dat was de voorspelling het is zo helder
als je het maar snapt snap je

Banquo knikt
hij snapt het

ik grijp een lap brood van tafel
veeg mijn benen beetje schoon
dep mijn aarsgat droog ik

blijf toch vrienden!

LADY hij staat te wankelen
 in zijn eigen stront
 te janken

MACBETH ach lieverd ik heb iets heel ergs gedaan
 ik had je een zoon kunnen geven

LADY buikloop
 zeg ik
 morgen is hij weer de oude

 wat dat ook moge zijn

 de mannen glippen de zaal uit
 fluisteren me een afscheid toe

 dat wordt het stil

 hij staart me aan
 ik weet niet of ik hem moet vergeven
 of dat hij straf verwacht

 dit is gevaarlijk

MACBETH ja
 dit is gevaarlijk

LADY dit kan je je niet veroorloven
 sommige van die mannen
 zullen we niet terug zien

MACBETH Mis je Banquo?
 Vind je het jammer dat hij er niet is?

LADY Natuurlijk.

MACBETH Ja.
 Ja.
 Dat vind jij jammer.
 Kom hier.
 We verwekken een zoon.
 En we noemen hem Banquo.

LADY Wij verwekken helemaal niks.

MACBETH Jij komt hier.
 Nu.
 En jij geeft me een zoon.

LADY Hoe lang heb jij niet geslapen?

MACBETH Ogen openhouden
 wie slaapt verzaakt
 snap jij dan niks van macht?
 kom hier

LADY hij steekt zijn klauwen naar me uit
 grijnst
 zijn broek nog op zijn knieën

MACBETH ik heb iets goed te maken

LADY hij stapt uit zijn broek
 kleverig van ontlasting
 walst zijn glans half hard
 nee

MACBETH nu

LADY bespaar jezelf de vernedering

MACBETH m'n pik weigert bevel
 ik zou het ding standrechtelijk moeten executeren
 soldaat die het vertikt
 zich naar het front te begeven
 ten aanval zeg ik toch!
 het helpt ook niet
 dat Banquo met zijn zoon
 die kleffe brij
 grijnzend wijzend toekijkt
 mijn zwellichaam verrubbert verslapt
 ik hoor het vertrapte kind giechelen
 ik heb mannen vaak
 in het licht van de dood
 hard zien worden

maar ik verpap
mijn vrouw bekijkt me met
medelijden? schaamte? weerzin?

LADY ja

MACBETH ik snap het

ik frummel Banquo's pik uit mijn zak
ik wijs met het paars stuk vlees
naar mijn wettige echtgenote

en deze dan?
deze wil je wel of niet?

de tong van Cawdor kakelt
pak r dan pak r dan

LADY de nacht is diep

MACBETH ja

LADY was je en ga slapen
laat zonlicht straks je angst wegbranden
en verzwaar je hart

er blijft niks over van een man
wanneer hij door zijn daad wordt ingehaald

MACBETH ik ben meester van mijn koninkrijk
maar muis in eigen huis

mijn vrouw vertrekt
naar het gastenverblijf
en laat mij met Banquo

die kruipt naast me
legt zijn zoon in brokken in mijn armen
we slapen lepeltje lepeltje lepeltje
de levende slaapt tussen de doden

Cawdors tong
fluistert lieve woordjes in mijn oor

III

III.1

- CHAOS nieuwe oorlogen pakken zich samen
- man klauwt zich met bloednagel
 het noodlot in
 en zal het niet keren
 voor verlies zijn botten kaal gevreten heeft
- welkom in de wolfsdagen
- man wordt met argwaan wakker
 angst in het oor geblazen
 zeurende stem in het achterhoofd
 dieper dan kater niet te blussen met wijn
 vertrouwen duurt niet langer dan een blik
 ruggen lonken naar mespunten
- MACBETH bloed roept
- CHAOS wie vangt de kruimels
 wanneer macht brokkelt
- MACBETH Banquo krijgt een staatsbegrafenis
 met hoogste eer
- CHAOS naast zijn rijkversierde kist
 staat een simpele kleine
- MACBETH geknakte jeugd verdraagt geen sier
- CHAOS blank hout
 een enkele bloem
- MACBETH vader en zoon
 verenigd in het vuur
- Ik laat ze cremeren
 en uitstrooien over zee
 opdat hun graf
 geen bedevaartsoord wordt
 monument van wantrouwen
- CHAOS hij telt de natte ogen
 weet niet wat erger is
 valse of oprechte tranen
- hij is verward over
 het vocht dat uit eigen zijn ogen valt
- de kroon is dof
 de stoel naast hem onbezet

niet de enige lege plek

MACBETH de pik van Banquo siddert
de tong van Cawdor sist

CHAOS elke afwezige steekt in zijn maag
hij ziet zijn voormalig bondgenoten
al gewapend voor zich staan

MACBETH mijn spionnen fluisteren met slangentong
steeds dreigender verhalen in

Donalbain, voormalig koningszoon,
heeft zich bij de Engelse honden
in het gevecht gelikt
koning Edward peilt zijn steun
onder Schotse onderdanen

CHAOS elke hartslag van die twee
is Macbeth een bedreiging

MACBETH ze zeggen dat Macduff
ook die kant is afgezoekt
naar Engeland

vrouw en kind alleen gelaten
wat is dat voor een man?

CHAOS een bange man
een schuldig man

MACBETH een man die oorlog hitst

CHAOS Macduff is een probleem

MACBETH ik weet het

CHAOS je moet je verdedigen

MACBETH grote schoonmaak

CHAOS iemand moet het doen

MACBETH ik hou niet van oorlog
nee
maar wie oorlog brengt
krijgt mij tegenover zich

CHAOS alles voor de vrede

MACBETH als ik de vrede niet verdedig
dan vervallen we tot chaos

CHAOS mmm

MACBETH het vuur is aangestoken
 vlammen vreten de doden op
 de rook staat onze kant op
 bijt in onze ogen

 mijn kleren zullen nog dagen
 naar Banquo stinken

CHAOS lekker

MACBETH ik zal met zijn vette as
 mijn gezicht
 in grauwe oorlogskleuren verven
 en ten aanval krijzen

CHAOS krijs en vecht
 hang legers aan de slagershaak
 kras massagraven in het land
 laat vijanden als toortsen branden
 en baadt in hun licht

 met hun verkoolde resten
 schrijf ik dit:
 geen man uit vrouwenschoot geworpen
 rukt het leven uit jouw vlees

MACBETH ik ben geen man
 die ervan uitgaat
 dat de wereld zich om mij plooit

 ik breek aardlagen met eigen hand

 vraagt het lot mij om te buigen
 ik grijp haar in het kruis
 en onderwerp haar aan mijn wil

 Cawdors tong wordt nat
 Banquos pik wordt hard

 ik wacht niet af

IV

IV.1

LADY ik heb de deuren tegen elkaar open gezet
 laat de herfst door ramen blazen
 maar wat ik ook lucht
 de geur van Banquo en zijn zoon
 blijft hangen in dit huis

 de dood kleeft aan de kroon

 ik weet niet meer wat slapen is
 dwaal door de nacht
 maar nooit lukt het me
 het daglicht voor te blijven

 hoe lang kan je vallen
 voor je dood smakt

MACBETH waar ben je!

LADY hij is thuis
 er was een tijd dat dat
 me met opluchting vervulde

 nu is er altijd angst

MACBETH waar ben je!

LADY hij zoekt oorlog
 en wie oorlog zoekt
 zal altijd oorlog vinden

 hier ben ik

MACBETH ik heb iets voor je meegenomen
 een cadeau

LADY alsof de strijd al is begonnen
 en hij weer
 zoals vroeger
 van het slagveld terugkeert

 stinkend naar vernietiging

MACBETH dit was een goede dag

LADY goed?

MACBETH ja

LADY dat woord heeft zijn betekenis verloren

MACBETH wat zeg je?

LADY niets

 in volle uitrusting
 roodbespat
 tanden ontbloot in schedelgrijns
 staat hij voor me

MACBETH kijk wat ik bij me heb
 voor jou

LADY hij sleept een jongen
 achter zich aan
 blond
 jong
 zachte trekken
 hij zal negen zijn
 acht
 kind
 geen soldaat
 wat is dit
 een jachttrofee?

 wie is dat?

MACBETH voor jou

LADY hij is toch niet dood?

MACBETH wat?
 nee toch
 nee
 dat zal me toch niet nog eens overkomen

 hij slaapt

LADY hij is bewusteloos

MACBETH ha
 ja
 eigen schuld

 hij probeerde me te doden

 het was een houten zwaard
 er gaapt een kloof tussen intentie en effect
 maar toch
 dapper van zo'n joch
 vergelijk dat met dat slappe broed van Banquo
 veulen op de vlucht vertrap
 tragisch ongeval
 hoeven we het verder niet over te hebben

LADY waarom is hij hier

MACBETH ik heb je een zoon beloofd

LADY wat?

MACBETH tadaa
hij is mooi toch?
sterk
hij heeft denk ik een naam
maar je mag een nieuwe verzinnen

 is denk ik ook beter voor zo'n kind

LADY die jongen heeft al een moeder

MACBETH had
dood
het was vreselijk
maar het moest gedaan

LADY wat moest gedaan?

MACBETH technisch gesproken heb ik haar verbeurd verklaard
dat gebeurt met bezit van verraders
al wat van Macduff was
is toegevalen aan de kroon
en hij bij verstek veroordeeld om te hangen

LADY die arme vrouw

MACBETH afschuwelijk
je man zal maar verrader zijn
kan je niks aan doen en toch word je gestraft
hoewel
ze zal niet van niks hebben geweten

LADY is de vrouw schuldig
aan de misdaden van haar man?

MACBETH zo werkt dat toch
zijn falen
is ook haar schuld

LADY wat heeft hij gedaan

MACBETH dat vroeg zij ook
vast om erachter te komen
wat ik al wist

 en wat ze nog kon ontkennen

 ze was wel bang

LADY natuurlijk was ze bang

MACBETH ze staat voor me
uit de slaap gescheurd

doorschijnend hemd
tepels als kogels op me gericht

daar zwicht ik niet voor

ik stel haar gerust

LADY laat het lam zich door de wolf geruststellen

MACBETH ze richt zich tot haar zoon
je vader is dood jongen zegt ze
geen spoor van verdriet

geweldige actrice
staande ovatie

niet huilen zegt ze
scherp
ik verbied je om te huilen

LADY *je vader was een verrader*
zegt ze

MACBETH *wat is een verrader?*
vraagt de jongen

LADY *dat is iemand die zijn trouw liegt*
zegt de moeder

MACBETH *doen veel mensen dat?*
vraagt de jongen

LADY *ja jongen*
zegt de moeder
er zijn veel verraders

MACBETH *wat gebeurt er met verraders?*

LADY *verraders moeten hangen*

MACBETH *allemaal?*

LADY *allemaal*

MACBETH *door wie worden ze dan opgehangen?*

LADY *door wie eerlijk is*
en goed

hij legt zijn vingers op mijn keel
teder bijna
alsof hij liever wil strelen
dan knijpen
vouwt hij zijn handen
om mijn hals

ik heb geen kwaad gedaan

MACBETH ik heb haar het verraad
uit de ogen gewurgd

LADY *ik heb geen kwaad gedaan
maar zo is de wereld
het kwade wordt beloond
en het goede is gevaarlijk*

*als ik zeg
ik heb geen kwaad gedaan
beken ik schuld*

MACBETH ze verzette zich niet eens

LADY ik wil hem niet

MACBETH wat?

LADY haar zoon
ik wil hem niet

MACBETH wat is er mis met hem?

LADY niets
hij is niet van mij

MACBETH is 'ie te oud?
er waren daar geen baby's
anders had ik een baby voor je meegenomen
vind je hem niet mooi?

LADY hij is prachtig
hij is perfect
hij is niet van mij

MACBETH ik geef hem je toch

LADY hij is niet van mij

MACBETH die arme jongen mist een moeder
maar jij weigert

LADY hij is niet van mij

MACBETH duidelijk

 ik zet mijn hak op het strottenhoofd van de jongen

LADY nee

MACBETH en druk zijn adamsappel

LADY nee

MACBETH zijn keel in

krak
 hij stuipt
 wil lucht naar binnen gieren
 begint te stikken
 zij begint te krijsen
 LADY ik ben stil
 MACBETH krijsen doe je
 het krast op mijn trommelvliesen
 LADY ik doe niks
 ik sta bevroren
 de jongen spartelt
 als een vis uit de kom
 spieren trekken samen
 spasmes
 MACBETH je valt me aan
 springt op
 kat
 klauwt je nagels in mijn gezicht
 LADY ik sta stijf stil
 die jongen stikt ik voel de lucht
 in mijn longen stokken
 MACBETH mijn bloed drupt
 langs je vingertoppen
 mijn wang ligt open
 LADY ik probeer onzichtbaar te worden
 kan niet slikken
 zie de dood
 voor mijn ogen
 dat jonge lijf inkruipen
 MACBETH ik pak je polsen
 LADY dit is hoe mannen die bang zijn
 de wereld te verliezen
 vallen in geweld
 MACBETH ik moet mezelf verdedigen
 LADY tegen een vrouw
 die zwijgt
 stilstaat
 MACBETH tegen een die weigert mijn bevelen op te volgen

LADY ik kijk je niet aan
hou mijn hoofd gebogen
maak me klein

MACBETH je probeert me

LADY dat is niet mijn bedoeling
laat me los
laat me alsjeblieft los

MACBETH eis je

LADY vraag ik

MACBETH schreeuw je

LADY zeg ik
rustig
kalm

MACBETH ik heb je een zoon beloofd
ik zal je een zoon geven

LADY je trekt me naar je toe
ademt zwaar
pakt mijn arm
die onder je vingers blauwt

 je doet me pijn

MACBETH ik omhels je
kus je

LADY laat me los

MACBETH jij spuugt in mijn gezicht

LADY ik wend mijn hoofd af

MACBETH pure passie
jij spuugt in mijn gezicht
ik spuug terug

LADY ik maak me slap
alle spieren slap
als een buideldiertje
in de kaken van een bergleeuw

MACBETH je werpt je in mijn armen

LADY ik hou me dood
niet langer interessant als prooi
gooi me weg

MACBETH dit is onderwerping
je buigt voor je koning

LADY je hijgt
gromt
vreemd – je adem is koud
alsof er in je binnenste
iets doods genesteld zit

MACBETH ik knoop je kleed los

LADY niet doen

MACBETH laat de stof van je schouders glijden

LADY niet doen

MACBETH pel de kledingstukken
één voor één
voorzichtig
teder
van je lichaam

LADY je scheurt mijn kleren los
krast met je nagels
over mijn huid
striemt me schramt me kneust me

MACBETH ik kus je

LADY je trekt een slijmspoor over mijn lijf
laat brandende vlekken achter

MACBETH je kijkt me aan
diep
zoals je me nog nooit aangekeken hebt

LADY ik heb mijn ogen dicht

MACBETH je kijkt me aan
alsof je begrijpt
waar we staan, jij en ik
op deze aarde
in dit universum

 dit is overgave

 je zegt het niet hardop
 maar toch hoor ik je

 ja
 neem me
 pak me
 doe het

LADY ik pers mijn lippen op elkaar
wend mijn hoofd af

voor die lap vlees
waarmee je mijn mond wil binnendringen

je stoppels schuren
langs mijn wangen

MACBETH ik ben overweldigend

LADY ja
je overweldigt me

MACBETH je kreunt

LADY mijn lichaam kreunt
ik
ik kijk toe

MACBETH ik leg je op het bed

LADY je drukt mijn lichaam naar beneden
mijn lichaam
het lichaam
dat lichaam

ikzelf blijf staan
doe een stap naar achter

MACBETH ik wil je
hijg je
hoor ik je hijgen
je gaat liggen
opent je voor mij

LADY ik zie hoe je dat lichaam op de grond duwt
het probeert zich op te richten
maar je drukt de polsen van dat lichaam tegen de tegels
met je knieën druk je de benen van dat lichaam uit elkaar
met je linker onderarm druk je op het bovenlijf van dat lichaam
je plet de borsten van dat lichaam
je drukt de lucht uit dat lichaam
dat lichaam is verdoofd
je spuugt op je rechterhand
met je rechterhand grijp je de onderkant van dat lichaam
je wrijft met je rechterhand tegen de onderkant van dat lichaam
je drukt je vingers in de onderkant van dat lichaam
dat lichaam verzet zich
spant zich
je drukt met geweld je vingers in de onderkant van dat lichaam
dat lichaam kwetst
dat lichaam bloedt

MACBETH ik zal je een zoon geven
elf zonen
een leger zonen

LADY je duwt iets halfhards tegen de onderkant van dat lichaam
vloekt
spuugt nog eens in je hand
wrijft je vlees met slijm speeksel
propt dat vlees binnen
in de onderkant van dat lichaam

MACBETH een tweede huwelijksnacht
ik ben niet meer dat joch van toen
maar man
en jij
vrouw

ik ben groot
en kan alleen maar groeien

ontvang mij
bevat mij
omhul mij

LADY dat lichaam bonkt
op zijn bonkig ritme mee

met elke stoot
die hij in dat lichaam beukt
klopt de kop tegen de tegels

het bekken kneust

ik hoef hier niet langer bij te zijn

MACBETH je kan geen woord meer uitbrengen
versmelt met mij
tot één

LADY ik draai me om

laat die lichamen voor wat ze zijn

ook die dode jongen op de vloer
dat lichaam
ik zie weinig verschil
met wat het mijne was

ik kijk uit het raam
nevel kruipt als dode zielen over koude grond
de rotsen in het oosten staan te lachen
om al wat tijdelijk en zinloos is
het bos lijkt dichterbij te kruipen
met al zijn schaduwen

om uit het raam te springen
heb ik dat lichaam nodig

MACBETH mijn legers vloeien in jouw schoot
ik wortel zonen in jouw nest
zeg nooit dat ik je wensen niet vervul

LADY hij maakt zich van dat lichaam los
trekt zijn glinsterende slak terug
hijst zijn broek half omhoog
stompelt weg

MACBETH dorst

LADY hij laat de lichamen achter
twee hulzen
een al leeg
de ander lekkend

IV.2

CHAOS

vonken van opstand smeulen in Schotse turf en
jagen ondergrondse veenbranden naar Engelse kant

hier popelt de bezettingsmacht
om de dodenakkers te bemesten

vrede jankt Schotland kermt van pijn
zijn weduwen en wezen staan van kleed en eer ontdaan
op verschroeide velden
kop in de nek gelegd te brullen naar de hemel

maar de hemel die blijft stil

nieuw seizoen kruipt uit de takken, akkers
hongereren naar verse lijken, ratten scharrelen
rond schuttersput en loopgraaf in hoop
op nieuwe oorlog, vogelwieken blinken
in het hoogboven, gescherpte snavels
op het weke vlees gericht – vlees
dat niet voor vrede is gemaakt

de laatste koningszoon
en wat van de oude troep
overeind is blijven staan
klit rond een buitenlandse kroon
verlangen naar bezetting
waarin zij bevrijding wensen

verraad is een kneedbaar begrip
en hult zich vaak in het kleed van revolutie

de volgende tiran staat al te trappelen
om zijn vrede neer te laten dalen

wie naar wraak verlangt
noemt het rechtvaardigheid

maar wat maakt het uit wie de kroon draagt
als het de kroon zelf is
die macht verbuigt tot eigenbelang

en waar macht is
staan de bloeddrinkende en kleuterneukende elites al klaar

jaja - wie beweert dat tijden veranderen
kan geen klokkijken

vrede rent met staart tussen de benen weg
nu soldaten, vreemd en eigen,
met bijgepunte wapens naar de strijd marcheren

hier gaan we weer

V

V.1

LADY

ik ben al lang niet buiten geweest
de deur is geblokkeerd
ik weet niet hoeveel dagen

ik heb het hout niet open kunnen krassen

ik heb geschreeuwd
ja
eerst was er niemand die wilde luisteren
nu is er niemand meer om me te horen

uit het raam zag ik ze vertrekken
eerst heimelijk
onder dekking van het donker
later steeds meer
steeds openlijker

iedereen laat hem in de steek

ik zwel op

pijn is ademhaling
en ademhaling pijn

welke sensatie is het leven anders
dan kruipen over gebroken glas
naar een horizon die elke dag
zelf tweemaal verder kruipt

heb ik het leven ooit als zacht bed ervaren
als babydonzen kussen
als roze wangetjes ontbijt op bed

ik moet hebben gelogen

vooral tegen mezelf

misschien helpt het
dus goed – laat mij liegen

het leven bestaat uit warme beloftes
een eeuwige brunch met champagne
uit vochtige schaamdelen zonder glijmiddel
uit tijd die zich plooit naar wil en wens
en nooit naar andermans agenda
tijd die glad strijkt niet verkreukelt
niemand vast grijpt kneust
met parasiet vervult
vervuilt

want meer dan hoop doet leugen leven

laat mij dan liegen:

ik ben onschuldig

niet dat ik niet geprobeerd heb
mij van dat leugenleven af te snijden

ik voel nog de vezels wringen in mijn nek
de kou over mijn polsen kruipen
de diepte tintelen in mijn ingewanden

en steeds bij elk sterven stap ik terug

misschien moet ik mezelf misleiden
moet ik het geweld dat ons hier heeft gebracht
verlaten en mij zelf zacht laten ontslapen

laat dat zaad
dat wortel heeft geschoten
dat ruimte opeist in mijn vlees
en mij doet zwellen
zwellen

laat dat kind

laat het zich uit rigor mortis klauwen

of nee genoeg

heb ik mijzelf niet genoeg al uitgewist?
ik kan geen kant op in dit verhaal
dienstbaar meer moeder dan vrouw
naar zijn verwachtingen geplooid
wanneer ga ik zelf leven – handelen
wat ik mij laat overkomen heb ik zelf gedaan
niet langer – tijd om op te staan

ik maak thee van wrange kruiden
scheerling wolfskers monnikskap

MACBETH langzaamaan verdwijnt hier iedereen
ik kreeg geen ontbijt vanochtend
de kok is overgelopen

nam wagens mee vol proviand

ik heb mezelf moeten wassen
deze ochtend

ik krijg het bloed niet weg

ik heb mij aangekleed
heb mijn zwaard omgegord

borststuk vast gesespt
doffe kroon opgezet

alles zelf moeten doen

alleen jij bent er nog
zwellend zwellend

LADY niet vrijwillig

MACBETH trouw is sterker dan vrije wil

LADY iedereen is weg

MACBETH wij zijn er nog

LADY er is niets meer met wapen binnen de muren
niemand die jou kan verdedigen

MACBETH we barricaderen de poorten
en verschansen ons in bed

LADY daar stierf de vorige koning ook
in bed

MACBETH ik krijg dat bloed niet weg
ik plak warm
de vlekken kloppen op mijn vel

LADY ook mijn bloed

MACBETH weg!

LADY zoveel bloed

MACBETH was me

LADY nee

MACBETH wil je me alsjeblieft wassen

LADY sommige vlekken
krijg je er zelfs met een schaar niet uit

MACBETH wat maak je daar?

LADY thee

MACBETH wat voor thee

LADY wil jij ook?

MACBETH ik betrap de tong van Cawdor
die de deur uit tracht te glippen
het blijft angstig op de drempel lillen
verrot stuk verradersvlees

ik druk mijn hak op het zwarte spiertje
plet het onder mijn gewicht
smeer het als paté over de drempel

de tong van Cawdor zwijgt
wat valt er nog te zeggen

LADY drink je thee

MACBETH de jongen in de hoek
die ik voor je had meegenomen
is gaan rotten

LADY de hele slaapkamer stinkt naar hem

MACBETH niemand ruimt hem op
waar is iedereen

LADY weg

MACBETH weg!

dat bloed het zit overal

geronnen spatten donkerrood
tussen verse druppels
helder zuurstofrijk snel doffend drogend
kleine korstjes overal
op de vloer
plafond
op mijn handen
ik was krab smeer het bloed blijft
kleeft stroomt warm leeft
ik voel het hart van de oude koning
kloppen in elke druppel op mijn lijf
het hart van alle doden door mijn hand

het lukt me niet ze
van mijn lichaam af te krabben

ik beveel de vlekken weg

weg!

ze luisteren niet

de zompige vlek van Cawdor
lacht me op de drempel uit

weg!

iedereen is weg

LADY wij zijn er nog

MACBETH kijk uit het raam

winter legt zich op het land
geen vlok maar as
het front kruipt met vlammen dichterbij
al mijn soldaten zijn naar de overkant gelekt

wat is dit voor leger
dat vijand als vriend ziet

hoor je dat?

LADY trompetten

MACBETH ze blazen sein voor aanval

LADY ja

MACBETH ik heb de oorlog niet op afstand kunnen houden

LADY drink je thee

MACBETH het smaakt bitter

LADY het is goed voor je

MACBETH ik zie de bomen lopen takken blinken
scherp van de snede in de kruinen
maar hoe
wandelen wortels voorwaarts
in dodenmarstempo voorwaarts
hoe groeit kling uit blad
niet alleen de beesten trekken tegen mij ten strijde
ook het planrijk aast op mijn kroon
in deze oorlog van alles tegen mij

LADY het is voorbij

MACBETH dit alles van eerste krijgs tot laatste zucht
is een groot sjokken naar het graf

wat was dit voor les
nooit het noodlot jouw kant op te dwingen
moet mens dan machteloos toestaan
dat al voor hem bepaald wordt?

ik ben meester over mijn pad
ik laat mij niet de geschiedenis induwen
als volgzaam vazal als man die
zich liet vermoorden liet vergeten

wat is dit voor thee?

LADY kruiden
scheerling wolfskers monnikskap

MACBETH gif

LADY wie heeft het recht een koning te vermoorden

MACBETH alleen een koning zelf

LADY leg je lot dan niet in vijandelijke handen
en drink je thee

MACBETH ik zou mijn zwaard
op je buik moeten leggen
en je open moeten halen

LADY doe het
snij dat broed van je mijn lijf uit
zelf lukt het me niet

MACBETH geef me nog maar wat thee

 zal je een goede koning zijn

LADY ik zal geen koning zijn

MACBETH een betere dan ik
hier
neem de kroon

LADY nee

MACBETH één vergrijp en daarna vrede

LADY een vrede die met bloed begint

MACBETH alle vrede begint met bloed

 bloed

 ach, kijk nou

 het bloed is weg

 ik ben schoon

V.2

LADY

als ouders voortleven in hun kinderen
heb ik weinig reden om dat broed
het licht te gunnen

ik proef het wrange kruid nog op mijn lippen
wijnruit alsem zilverkaars
en thee van engelwortel

maar steeds voelde ik het kloppen in mijn baarmoeder
van leven dat wil leven

vrucht die weigert toe te geven aan de slaap
vrucht die weigert af te drijven

steeds maar blijft er iets
dat een morgen wil

ik voel mijn tepels zwellen
melk drupt
zog

vreemd

misschien moeten we blind zijn
omdat dat de enige manier is
om van dag tot dag te strompelen

de oorlog is voorbij
deze
al zie ik alweer dolken flitsen
in glimlachen

ze zijn er nog niet over uit
wie de kroon het beste staat

ik zet het ding wel op mijn hoofd
ik zal regeren
het is mijn beurt nu

maar het bloed is niet weg
het bloed is nog lang niet weg

ik hoop zo dat het een meisje is